

JÓMSVÍKINGA - SAGA

I

LATINSK OVERSÆTTELSE

AF

ARNGRIM JONSSON.

UDGIVEN AF

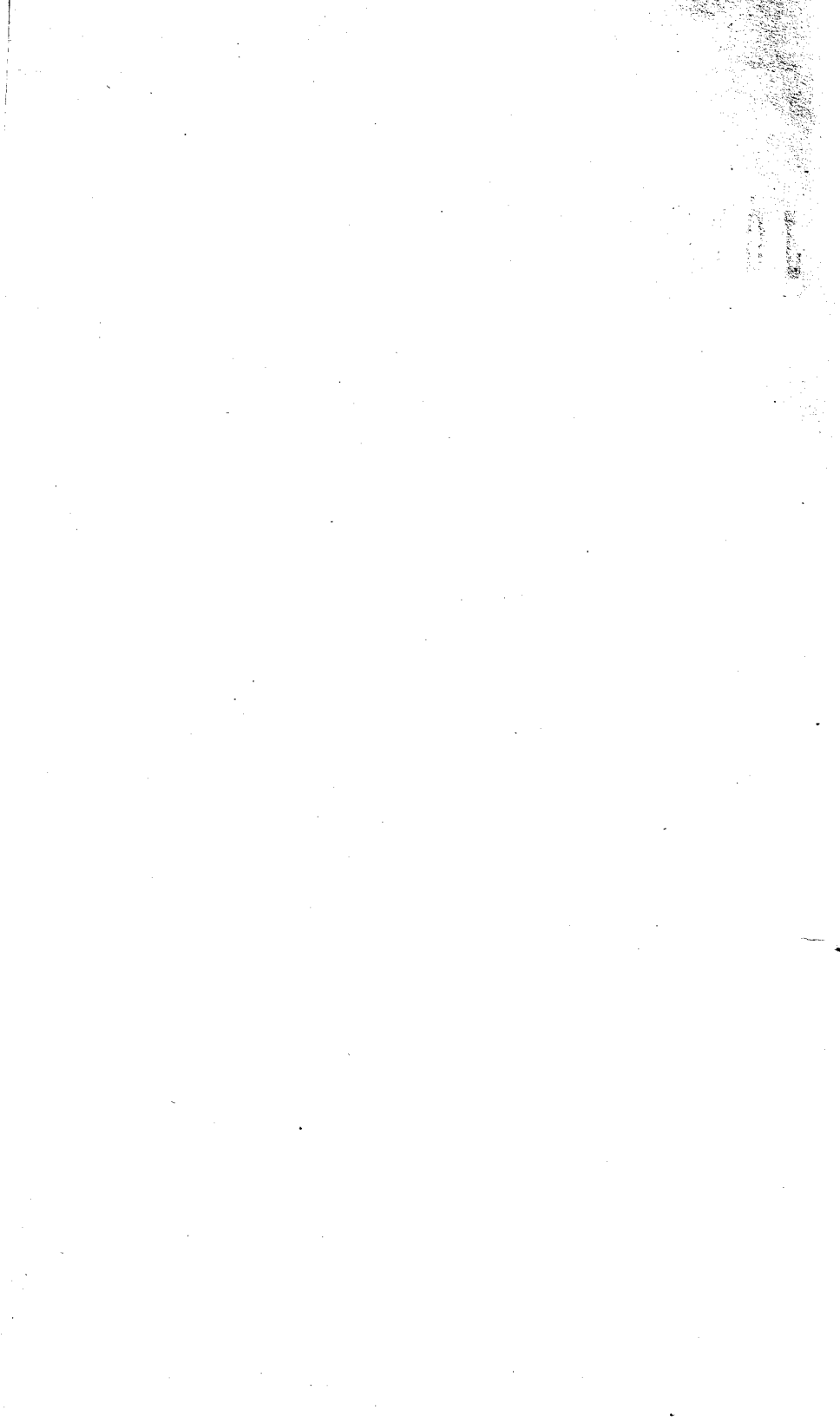
A. GJESSING.

KRISTIANSSAND.

S. A. STEENS BOGTRYKKERI.

1877.

Forord.

(Hvor intet andet bemerkes, citeres Pagina efter Kristianiaudgaverne.)

Jomsvikingesaga er, udenfor dens Benyttelse i den norske Kongesaga, bevaret i to *Hovedformer*: Den ene begynder: "Maðr er nefndr Toki" og omfatter *kun* Palnetokes Historie, Jomsborgs Anlæg og Jomsvikingerne's Tog mod Norge; den anden omfatter som *første Del*: Gorm den gamles Historie og Harald Blaatands Forhold til Harald Graafeld, Haakon Jarl og Keiser Otto, og som *anden Del*: Palnetokes Historie, Jomsborgs Anlæg og Jomsvikingerne's Tog mod Norge.

Den første Hovedform er rimeligvis, med Hensyn til Stoffets Omfang, den oprindeligste, da den med større Enhed i Emnet indskrænkes til Jomsborgs Anlæg og Jomsvikingerne's Hærfærd. I denne Form er Sagaen bevaret i en yngre Membran (15de Aarh.), AM. 510 qv. og i Papirshaandskrifterne: AM. 13 fol.; AM. 288 qv., 289 qv., 290 qv. og som Brudstykke i AM. 293 qv.¹ En vel udført dansk Oversættelse, maaske efter AM. 288 qv. og 13 fol., findes i Kgl. Bibl. Thottske Saml. som No. 981 fol. Den islandske Text er oftere citeret af af Bartholin i hans Antiquit. Dan. og opføres sammesteds blandt hans islandske Kilder med Titel "Jomsvikinga saga". I sin Helhed foreligger Texten trykt kun i Hammarskölds uheldige Udgave, Stockh. 1815, som dennes *anden Del*, efter AM. 288 qv., der har Varianter fra AM. 13 fol. og hos Hammarsköld siges confereret med AM. 289 qv.

Jomsvikingesaga i denne Redaction er vistnok sterkt overarbejdet i lignende Grad som Redactionen i Fm. S. XI; men den har en særlig Interesse ved dens flere Overensstemmelser med Kongesagaen [Fagrsk. (cf. p. 47 og Fm. S. XI 124 f. B.) Heimskr. Odds Ol. s. Tr.] og dens Anførsel af Sæmund frode som Autoritet ved en af disse, nemlig Jomsvikingerne's Skibetal ved Afreisen fra Jomsborg. Stedet følger aftrykt efter AM. 510 qv. med Opløsning af Forkortningerne og Varianter fra de øvrige Haandskrifter:

Nv er fra þvi at segia² þa er³ at þeirre stundu kemr er⁴ veizluna skal sækia. þa fara jomsvikingar ur landi [& hafa allt jd bezta lid sitt⁵. þar greinazt⁶ menn áa hue⁷ micit lid jomsvikingar hafa⁸ haft af jomsborg at

¹ Det i Kjøbenhavnserudgaven af 1824, som herhen hørende, omtalte "No. 346 i arkarformi af handritum Sðhms i bókahirzlu konúngsins" har jeg ikke kunnet faa nogen Underretning om.

² 289: Nu er ad seigia frá þvi.

³ 288: for: þa er: þegar, i Margen: þa er; 290: blot: er ad veitalunnj kemur fara Jomsv.

⁴ 288: ad.

⁵ 288: hid besta lid sitt allt.

⁶ 290 fra [blot: greyner.

⁷ 290: hvad.

⁸ 288 & 290: hafi.

Þessu sinne. segia þat marger at þeir hafi haft [halft annat .c. skipa¹. & [hafi haft² halfan almenning af borginne. Enn³ sumer segia at⁴ þeir hafi haft [lx. langskip & oll akaflæga stor.⁵ & so segir sæmundr hinn frodi at þeir hafi so haft.⁶ & hafi þetta lid miog valit verit þat sem einna þotte þeim⁷ bezt til orrosto. Nu fara jomsvikingar þar til er⁸ þeir koma vit sioland j danmork.

Dette Sæmunds Skibetal "60" gjenfindes i Fsk. p. 44; Hkr. 153 & 155 og O. T. 15, hvorhos Odd sammesteds ogsaa udstrækker Kampen i Hjørungavaag over tre Døgn ligesom den her omhandlede Redaction, hvad Hamarsköld vilkaarligt har udeladt (cf. Udg. pag. 204 Anm.).

Redactionen, som den nu foreligger, er rimeligvis dannet paa Grundlag af en ældre kortfattet skreven Beretning om Jomsvikingerne med sterke Udvidelser fra en fyldigere Tradition, og Forholdet mellem den og de nævnte Kongesagaer er maaske nærmest at opfatte saaledes, at de alle støtte sig middelbart eller umiddelbart til et Arbejde fra Sæmunds Haand.

Den anden Hovedform af Jomsvikingesaga er fyldigst bevaret i AM. 291 qv. (FM. S. XI) og i Flat. I.

I Flat. er den indført med den for den større Olafs s. Tr. eiendommelige Indledning; men de for Redactionen fremmede Indskud er der lette at udskille, og Sammenligning med Fm. S. XI viser, at denne sidste har modtaget enkelte vistnok senere Udvidelser udover Flat's Text. At ogsaa Flat. har havt begge Taatter forbundne til en samlet Jomsvikingesaga, ligesom Fm. S. XI, sees af Citatet Flat. I. 113: "Sva segir saga Jomsvikinga at Poppo het byskup" etc., som ogsaa gjenfindes i AM. 62 fol.

Det eiendommelige ved denne Redaction er, som nævnt, Sammenstillingen af Beretningerne om de ældste Danekonger som en første Taatt med den egentlige Jomsvikingesaga fra "Toke" som anden Taatt. At denne Forbindelse af de to Afdelinger ikke er oprindelig, synes der at være et Spor af i Arngrims Betegnelse af Harald Blaatand ved den første Omtale af ham i anden Afdeling (Sect. III c. XI p. 21) som "Daníæ præsidentem", skjønt han alt oftere er nævnt i første Afdeling. Tillægget ser nemlig ud som en Levning fra Taatten som selvstændigt Hele begyndende: "Maðr er nefndr Toki" etc. I Hamarskölds Udg. pag. 27 og Flat. I. 154 siges ogsaa her parallelt: "Har. konungs Gormssonar", men i Fm. S. XI og Stokh. cod. 7 qv. er denne Distinction allerede afstreift. Dog er denne Sammenslutning rimeligvis temmelig gammel, om man end ikke udenvidere tør forudsætte en saadan forud for Fagrsk., Heimskr. og den større Ol. s. Tr., fordi disse har Stof fra begge Afdelinger, da dette kan være optaget fra Grundkilderne før deres Sammenknytning til Redactioner som i Flat., Fm. S. XI, Stokh. cod. 7 og nærværende Arngrims Oversættelse. Det sikreste er vel her endnu at holde sig til vedkommende ældste Haandskrifters Tid: Stokh. cod. No. 7 sættes til Begyndelsen af 14de Aarh.; AM. 310 qv. (Odds Ol. s. Tr. Fm. S. X), hvor vistnok Laan fra Jomsvikingesaga i denne vidtløftigere Redaction er optaget, antages skreven i

¹ 288 & 290 fra [200 skipa (288 i Margen: halft annat hundrad).

² 290 fra [mgl.; 288: hafi þá haft.

³ 290 mgl.

⁴ 289 & 290 mgl.

⁵ 288 fra [lxxx l. o. ø stór ákaflæga; i Margen: lx.

⁶ 288: so haft hafi.

⁷ 288 & 289: þeim þótti einna; 290: þ. þ. eigna.

⁸ 288, 289, 290 & 13 fol. mgl.

Norge i Slutn. af 18de Aarh.; men naar AM. 291 qv. (Fm. S. XI) skydes tilbage mod 1200, tillægges dette Haandskrift utvivlsomt en altfor høi Alder ligeoverfor Redactionens Præg af sen Tilblivelse. Selv om nu Originalen for Arngrims Oversættelse antages adskilligt ældre end Texten i AM. 291 qv., maa Redactionen dog sættes efter 1200, da dens udførlige Skildring af Ottos Danmarks-tog synes at maatte kræve Monografier over Olaf Tryggvesøn (Gunnlaug?) som Kilder. Foreløbigt bør saaledes Tidsgrændserne for den vidtløftigere Jomsvikingesagas Tilbliven neppe sættes snevrere end 1200 – 1300.

I den større Ol. s. Tr. (Fm. S. I. 114 f.) har det tilsvarende til Jomsvikingesaga's første Del en eiendommelig Redaction, idet der istedetfor Jomsvikingesaga's korte Ætrække: Gormr hinn barnlausi — Knútr — Gormr hinn heimski, gamli, ríki — Danekongernes Æt gennem Fosterfædre føres op til Gorm Audulfsson og videre til Moald digre, hvorunder den kommer i Forbindelse med Sigurd Orm i Øie og Ragnar Lodbrok og omfatter for Jomsvikingesaga's Vedkommende Ledene: Gormr (I) hinn heimski Audulfsson — Knútr hinn fundni (ell. Þrælaknútr) — Gormr (II) — Hörðaknútr (son Sigurðar ok Blāju [ell. Helenu]) — Gormr (III) hinn gamli. Dette er vistnok en senere Sammenstøbning af den for Jomsvikingesaga oprindelige kortere Række paa de tre Led og den sædvanlige Ætrække for de danske Konger, som ogsaa findes i Heimskr. 130: Ragnarr Loðbrók — Sigurðr ormr í auga — Hörðaknútr — Gormr hinn gamli.

Med denne Tilknytning til Ragnars Æt hænger det rimeligvis sammen, at i Fm. S. I 117 f. Knútr Danaást siges falden i Northumberland, Lodbroksønnernes gamle Rige — "töldu Þeir Þat arftekjulönd sín er átt höfðu Loðbrókar synir". Den hele Combination synes oprindeligt fremmed for Jomsvikingesaga, og har rimeligvis oprindeligt sin Hjemmel i et Arbejde om Dane-kongerne beslægtet med Sögubrot af Fornkonungum og Þáttr af Ragnarssomnum, Fa. S. I.

Disse to Træk, den længere Ætrække og Knuts Fald i Northumberland, forekommer nemlig kun i Fm. S. I. og i Jomsvikingesaga's første Del, forsaavidt den sættes i Forbindelse med den større Ol. s. Tr., det vil sige, i Flat. 1. 98 og 106, hvor dog Knuts Fald i Northumberland kun medtages som Variant til Jomsvikingesaga's Beretning om hans Fald i Limfjorden (p. 105), og i Hammarskölds Udgaves første Afdeling: "Inledning till Berättelsen om Sjökamparne af Jomsborg utur en gammal Pergamentsbok" (uden haandskriftlig Forbindelse med Hammarskölds anden Afdeling). Herved viser formentlig denne Fremstilling sig som en for den egentlige Jomsvikingesaga uorganisk Combination, da der ingen Grund kan sees til bagefter at forkorte Ætrækken og ombytte Beretningen om Knuts Fald.

Et andet Sagntræk, som neppe heller oprindeligt tilhører den udførligere Jomsvikingesaga, er Fortællingen om Arnfinn Jarl og hans Søster som Fundneknuts Forældre. Dette findes ikke i Arngrims Oversættelse, men fortælles udførligt i den større Ol. s. Tr. Fm. S. I. 111 f., hvor man har: den længere Ætrække, Forbindelsen med Lodbrokætten, Gorm Audulfsson som "skattkonungr á Jótlandi" og den dobbelte Trælefrigivelse, som foranlediger Navnet Þrælaknútr, ligesom samme Fremstilling ogsaa refereres i AM. 62 fol. (S) — ri-

meligvis en senere Parallel til Flatb. for Ol. Tr. saga's Vedkommende bygget paa samme Original som Grundlag.

Hammarkölds første Afdeling indfletter Fortællingen ganske som i Flat. I. 97, kun tilføies ved Gorm Audulfsson: "er réð fyrir Danmörku", medens Flat. endnu fra Ol. s. Tr. beholder: "er enn var skattkonungr a Jotlande" — hvad giver Hammarkölds Text Præg af at være mere løsgjort fra Ol. s. Tr. og udtrykkeligt bestemt til Indledning for en Jomsvikingsaga. Saavel hos Hammarköld som i Flat. er da Fortællingen rimeligvis indkommen fra Ol. s. Tr. under Jomsvikingsaga's Indlemmelse i denne, og den hører sammen med de flere Spor efter Combinationen i dem begge: Gorm kaldes Audulfsson, den længere Ætrække indtages, Sigurd Orm i Øies Hustru kaldes Helena = AM. 62 fol., Arnfinn kaldes Karl d. Stores Jarl, hvad vel hænger sammen med "Ættartölur konunga ok keisara", der atter støtter sig til udenlandske Kilder, Skoven Myrkvid nævnes og begge Trælepars Frigivelse. (Denne Bemærkning om Trælefrigivelsen, Flat. I. 98, Hmsk. c. 2, er i begge uforstaaelig og finder først sin Forklaring i Fm. S. I., 111 & 113 og AM. 62 fol. Ved Siden af denne Hentydning til Olafssagaens Fortælling, at Knut blev funden af Gorms vin-kjøbende Træle, indfører Flat. og Hmsk. tillige Jomsvikingsaga's Findere, Hirdmændene Hallvard og Haavard, saa man her har tydeligt Spor af Sammenstøbning af tvende Sagn).

Hammarkölds første Afdeling følger saaledes lige fra Begyndelsen omtrent ordret Redactionen i Flat. I. fra pag. 97 til pag. 104 (105 f.), men forlader denne i sit cap. 7 for at fortælle Knut Danaasts Fald i England parallelt med Fm. S. I. 117 f., dog saa, at Flat's Text til Slutningen tages supplerende med. Den er altsaa forsaavidt consequentere end Flat. I. i Gjennemførelsen af Combinationen af den egentlige Jomsvikingsaga (Fm. S. XI) med Fremstillingen i Ol. s. Tr., at i Forbindelse med Danekongernes forudgaaende Opknytning til Lodbrokætten ogsaa Knuts Fald henlægges til England under Forsøg paa at gjenvinde Ættens Arverige der, istedetfor til Danmark, som i Fm. S. XI, eller til Irland, som hos Arngrim.

Hertil føies da slutteligen hos Hammarköld endnu to korte Kapitler: c. 9: "Svik Hákonar jarls", og c. 10: "Haraldr kristnaðist", svarende til Fm. S. XI's og Arngrims viddløftige Fortælling om Harald Graafelds Fald og Ottos Danmarkstog, idet der ved den første Begivenhed henvises: "eptir því sem segir í konungabók."

Meget nær beslægtet med denne Hammarkölds første Afdeling er det tilsvarende første Afsnit af Stokh. cod. No. 7 qv., (diplomatarisk udgiven af Docent G. Cederschiöld, Lunds Univ. Årsskrift Tom. XI), som nærmest gjør Indtryk af at være et tildels stærkt forkortet Udtog af Hammarkölds-Flat's Text med Tilhjælp af eller ialfald Kjendskab til den udførligere Jomsvikingsaga i dens selvstændige Form.

No. 7 begynder vistnok, uden Opknytning til Lodbrokætten, med den kortere Ætrække, som vi gjenfinde den i Arngrims Oversættelse, men lader i Inconsequence hermed, mod Fm. S. XI og Arngrim, Knut falde i Northumberland — „ok taulðu þat arftekinu hluta sinn er att höfðu Loðbrókar synir ok aðrir þeirra forellrar“! p. 5 —; og forøvrigt slutter dette Afsnit i No. 7 sig

nøie til Hammarskölds første Afdeling, især med Hensyn til den korte Berøren af Danekongens Forhold til Harald Graafeld — “eptir þui sem segir i konungabók” — og til Haakon Jarl og Otto II, Emner, der som nævnt i Fm. S. XI & Flat. og hos Arngrim har faaet en meget udførlig Behandling, rimeligvis under Benyttelse af Kongesagaerne.

For Jomsvikingsaga's anden Afdeling slutter No. 7 sig fremdeles som Uddrag nærmest til Flat., fjernere til AM. 291 (Fm. S. XI) forsaavidt, at denne har Led udfaldne ved skjødesløs Afskrift, der ikke mangler i Flat. og No. 7, og paa den anden Side enkelte Udvidelser fremmede for dem begge.

Det har sine Vanskeligheder at bestemme Forholdet mellem Hammarskölds første Afdeling og No. 7. Man kan vistnok ofte fristes til at forklare det saaledes, at den Hammarsköldske Text er dannet paa Grundlag af No. 7 ved Udfyldninger fra Flatbogen; men da maatte dette være foregaaet paa den Maade, at Afskriveren har fulgt No. 7 Ord for Ord og ved ethvert forekommende Tillæg i Flat. optaget dette, ei blot større Stykker og Sætninger, men Ordforbindelser, ja enkelte i og for sig uvæsentlige Ord, og dog svarer ikke heller disse Udvidelser hos Hammarsk. eller begges Fællestext altid Ord til andet til Flat. (eller Fm S. XI). En saadan Supplering af Texten i No. 7 til Hammarskölds synes dog urimelig og uforklarlig, især hvis den skulde tænkes foretagen af en Bearbejder af Texten til Trykning. Det samme Resultat kunde jo dog langt lettere naaes ved ligefrem Afskrift af Flat's Text. No. 7's Præg af at være et Uddrag er ogsaa saa sterkt, at man da næsten nødedes til at antage det besynderlige Træf, at Flat's Redaction først skulde være forkortet til No. 7 og saa denne atter i Hammarskölds Redaction ved Tilhjælp af Flat. restitueret til sin oprindelige Skikkelse.

Det eneste, som synes at give Texten i No. 7 nogen større Selvstændighed ligeoverfor Hammarskölds, er, at dens Forkortninger i Fortællingen om Knut Danaasts Fald oftere falder sammen med Fm. S. 1. 118, saa disse to Texter her omtrent bliver identiske; dog kan dette vel være en Tilfældighed.

Ligeoverfor en saadan Stammen fra No. 7 som ovenfor forsøgsvis antydet, med saa betydelige Supplementer fra Flat. texten, vilde det ogsaa være fuldstændigt vildledende, at den Hammarsköldske Text siges gjengiven “utur en gammal Pergaments Bok“. Denne er vistnok endnu ikke bleven paavist; men der er et eiendommeligt Textforhold mellem No. 7 og Hammarskölds Udgave, der synes at gjøre det høist sandsynligt, at den sidste er trykt netop efter det Haandskrift, hvorefter No. 7 er et Uddrag. Sammenligner man nemlig de af Cederschiöld i hans diplomatariske Udgave af No. 7 givne Oplysninger om Rettelser i Haandskriftet med Hammarskölds Text, ser man, at denne overalt har det oprindelige omend feilagtige Udtryk, ikke No. 7's Rettelse. Saaledes har Cederschiöld:

Note 55, 3: (aúsa uatni³) Ändradt från “nafni” = Hmsk. p. 5: “ause nafni”.

56, 3: (munu³ muna) Ändradt från muna = Hmsk. p. 12: “mun a muna”.

56, 5: (sinum³ lanndzmonnum) Skrifvet /, som är ändradt från l. Cf. Hmsk. p. 13: “ollum landsmonnum sinum”.

Note 57, 4: (munn enum⁴ ellrum m.) mu[—] öfver raden; en[—] ändradt från ena = Hmsk. p. 19: "munnina".

58, 7: (giallda skatta Dana konungi⁷) först skrivet af nor [= Noregi] sedan har nor ändrats till dana och F [= konungi] tillagts men af oriktigt fått kvarstå. Cf. Hmsk. p. 24: "af Norena Kongur".

58, 8 (Otti⁸). Ändradt från otta = Hmsk. p. 24: "Otta".

Her kan Note 58, 7 endnu vække Tvivl, men paa Forespørgsel har Cederschiöld herom godhedsfuldt oplyst, at han "anser sig ej kunna med bestämhet afgöra, huru vida F är tillagdt efteråt eller icke. Det står neml. sist i raden, icke öfver raden. Har F varit med från början, så betyder nor = Noregi, F = konungi = Danakonungi."

Den naturligste Forklaring synes derfor at være den, at No. 7 er en gennemgaaende Forkortning af den Codex, hvis første Del er gjengiven af Hammarsköld, ligesom No. 7 ogsaa senere viser en lignende Forkortning af Redactionen i Flat. & Fm. S. XI i Sagaens anden Del.

Hvis dette forholder sig rigtigt, har der altsaa forud for No. 7 foreligget en Redaction, der omtrent paa samme Maade, som senere Flat. (rimeligvis netop efter dette Forbillede), har inddraget Jomsvikingsesaga (med samme Redaction som i Flat. & Fm. S. XI) i den større Ol. s. Tr. Af denne Original er nu kun levnet første Del gennem Hammarskölds Udgave, medens man i Stokh. cod. 7 har et Uddrag foretaget, medens Originalen endnu forelaa i sin Helhed.

Som Merke efter, at No. 7 ogsaa for anden Dels Vedkommende stammer fra en Jomsvikingsesaga optagen i den større Ol. s. Tr., kan videre nævnes den allerede af Cederschiöld i Fortale p. 1 No. 2 paa pegede ukritiske Indførelse af Sigmund Brestesøns Optræden i Jomsvikingslaget p. 30, der kort omtales i Fm. S. I, 178 og Peder Clausens "N. K. Chronica" p. 136, forudsættes i Fm. S. X 258 og udførligt fortælles i Flat. 1. 193 f., hvor den støttes til Hjemmel af Are frode og synes laant fra Færeyingesaga. I Stokh. cod. 7 staaar vistnok Bemærkningen om Sigmund som en Levning efter dens Originals Combination af Jomsvikingsesaga med Ol. s. Tr.

Karakteristisk for dette Forhold er det da ogsaa, at No. 7 slutter med Omtale af Olaf Tryggvesøns Ankomst til Norge og Kristning af Landet, med Henviisning for Haakon Jarls Død: eptir þui sem segir i konunga saugum.¹

Hammarskölds og No. 7's to korte Kapp. om Harald Graafeld og Otto ser nærmest ud som Erstatningskapp. for Arngrims og Fm. XI's udførligere Fremstilling; alligevel vække de Formodning om, at Fortællingerne herom kjendtes som ikke oprindeligt hjemmehørende i Jvs., men laante dertil fra andre Verker. Dette bestyrkes ved Hmsk.'s og No. 7's Henviisning til "Konungabók" for Har. Graaf's Vedkommende og Arngrims Henviisning til "Historia Norvagica" for Oles og Olaf Tryggvesøns Identitet. Den oprindelige Kilde til Jomsvikingsesaga's Fortælling om Olafs Optræden ved Danevirke tør maaske have været Gunnlaugs Verk.

¹ Det maa dog ved denne Opfatning af Stokh. cod. No. 7 qv. bemærkes, at jeg ikke har havt Anledning til at se de i Sverige værende Haandskrifter af Jomsv.s., der maaske kan stille Sagen i et andet Lys.

Det Arnemagnæanske Haandskrift No. 291 qv., som er aftrykt i Fm. S. XI, har jeg ikke i sin Helhed confereret med Udgaven; men en Feil i denne bør dog her paapeges, da den kan lede til Feilslutninger ved en kritisk Undersøgelse af Sagaredactionernes indbyrdes Forhold. I Udgavens fortløbende Text findes (Fm. S. XI p. 17, 23, 67) følgende tre kronologiske Notitser, her aftrykte efter AM. 291 med Opløsning af Forkortningerne:

(Pag. 17) Þa hafði hann (o: Gorm) konungr ueríð yfir donom ner tio tigom uetra.

(Pag. 23) Þa hafði hann (o: Harald Graafeld) raðit firi noregi xv uetr met berðrum (!) sinum & gunnildi móður sinni.

(Pag. 67) lic haralr (!) konungs uar fært til rois kello & þar iarðat þa hafði hann konungr ueríð yfer donom .xl. & .vii uetr eptir Gorm konung faður sinn“.

Disse tre Notitser er alle Marginalnoter med en og samme Haand, der er forrskjellig fra Haandskriftets, og de høre saaledes ikke oprindeligt til Texten. De findes heller ikke i Arngrims Oversættelse eller i Flat. I. 106 & 163. (Notitsen p. 23 har Flat. I. 85 i anden Forbindelse). Den første Notits gjenfindes Fm. S. I, 119 og St. cod. 7 p. 6: Þa hafði hann verit konungr x tigi vetra“ — og har rimeligvis staaet saaledes ogsaa i Hammarskölds Original, cf. Udg. p. 23: “Triatigi Vetra“. Den anden kan være hentet fra Kongesagaen f. Ex. Fm. S. I. 89 (Flat I. 85). Den tredjes Aaremaal kan jeg ikke paavise andetsteds; Jordfæstelsen i Roskilde derimod nævnes først af Ad. Brem. II 26; cf. Flat. I. 18 — Fm. S. XI 419.

Som en Parallel til AM. 291 qv. (ved Siden af Jvs. i Flat., Hammarskölds første Afdeling og Stokh. cod. 7 qv.) maa betragtes den her aftrykte latinske Oversættelse af Jomsvikingsaga ved den lærde Islænding Arngrímur Jónsson (f. 1568 — d. 1648). Dens norrøne Original maa uagtet sine Afvigelser have ligget AM. 291 qv. meget nær, men har vistnok givet Redactionen i en noget ældre, kortere Form.

Til Grund for Udgaven ligger to omtrent samtidige Afskrifter fra forrige Aarh.: No. 1778 qv. i Ny Kgl. Saml. i det Kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn og No. 59 qv. a, blandt Additamenta i den Arnemagnæanske Samling, hvorhos ogsaa et kort Udtog af Arngrims Oversættelse, Gml. Kgl. Saml. No. 2434, qv., har været til Støtte ved Udgivelsen.

No. 1778 qv. afskrev jeg selv forstørstedelen under mit Ophold i Kjøbenhavn Høsten 1876. Afskriften har oprindeligt tilhørt Klevenfeldts Bibliothek og er opført i Museum Klevenfeldianum under No. 158 som “Jomsvikinga-Saga oversat paa Latin af Arngrim Jonæ, skreven af Rask“ — rimeligvis den samme Mand, som sammesteds nævnes ved No. 96: “Absalon Petersøns Norriges Beskrivelse meget nitid skreven ved Casserer Rask“.¹ Afskriften af Jomsvikingsaga er ogsaa meget smukt skreven og har kun faa Feil. Den er i liden Kvart og slutter pag. 86, hvorpaa følger fremdeles med samme Haand Afskrift af 10 Noter paa Latin (pag. 87—92).

Note 1 gjør opmærksom paa, at Bartholin i Antiquitates Danicæ (Hafn.

¹ I Rigsarchivet i Kristiania er man enig om, at det er Christian Rasch, yngste Søn af Rektor Jakob Rasch i Kristiania († 1737), f. 1734, Etatsraad og Toldkasserer i Porsgrund,

1689) blandt sine (latinske) Kilder opfører: "Arngrimi Jonæ versionem latinam Historiæ Jomsvichensium" og blandt de norrøne "Jomsvikinga Saga".

Note 2 paaviser Afskriftens Identitet med Arngrims Oversættelse ved Henvisning til Bartholins ordrette Citat lib. I cap. XI pag. 189 af Passus fra Sagaens Slutning: "Porro Theodorus — conservarunt", "attestante Arngrimo Jonæ in versione Latina ejusdem historiæ".

Note 5 gjør opmærksom paa Forskjellen i Kapiteltal og Indhold mellem Bartholins Citater af Jomsvs. og den latinske Oversættelse. Bartholins fleste Citater er imidlertid hentede fra hans norrøne Exemplar, der har havt den Hammarsköldske Text, saa deraf intet kan sluttes med Hensyn til Arngrims Oversættelse.

Note 6 paapeger, at Th. Torfæus i Series Regum Daniæ pag. 3 anfører "Jomsvikinga Saga, o: Jomsvikingorum (Julinensium) historia".

Note 7 henviser til Arnoldus Hvidfeldt, Chronic: Dan: Part: I. Tom. I pag. 49 Edit. in fol — ibid: pag: 50, 109, der sees at have benyttet Oversættelsen.

Note 9 paapeger Henvisning til "Jomsburgensium sive Juliniensium hist: Ms: qvæ Jomsvikinga Saga nobis dicitur" i Auctar. Rariorum Anno MDCXCIX.

Note 10 paapeger fremdeles, at "Historia Ms: Jomsburgensium c. 34 paaberaabes: Oligeri Jacobæi Musei Regii p. 56 (Hafn. 1696) for Nordboernes Skik at merke Spaadomslodder "effigie humana, qvam Othini vel Thori esse Arngrimus Jonæ ibidem interpretatur".¹

Den anden Afskrift, AM. 59, a qv. Addit. har min Medarbejder ved Udgivelsen Stud. mag. Guðmundr Þorláksson senere fremdraget. Han oplyser, at den er skreven med en smuk og tydelig Haand omtrent fra samme Tid som No. 1778; efter Jón Sigurðssons, Guðbrand Vigfussons og Thorlakssons bestemte Formening er den skreven af Jón Olafsson fra Grunnavík, (f. 1705 — d. 1779), rimel. efter 1730.

I 59 qv. mangler Ordene "Sectio I, II, III, IV"; men Overskrifterne og Kapitelinddelingen er de samme som i 1778 qv.

Ved Titelbladets: "Author hujus versionis est Arngrimus Jonæ" tilføies i 59: "vid. Th. Barthol. Antiquitat. Danic. cap. XI p. 189." (Samme Citat som paapeges i 1778 Note 2). Haandskriftet har tidligere tilhørt Professor Möllmann (f. 1702, Professor Antiquitatum Patriæ 1741, d. 1778).

Begge Afskrifter afvige lidet fra hinanden og lade ved fælles Feil formode, at de stamme fra en og samme Original.

Dr. Gustav Storm har under Udgivelsen godhedsfuldt tilstillet mig en Afskrift, han tidligere har taget af Kgl. Bibl.'s Gml. Kgl. Saml. No. 2434 qv., der viser sig at være et kort Uddrag eller en Indholdsfortegnelse af Arngrims Oversættelse.

At Arngrim er Oversætteren, har altsaa Bartholin ikke betvivlet, og da begge Afskrifters Titelblad ligelydende nævner ham som Forfatter, maa denne Bemærkning vel have staaet saaledes i den fælles Original, medens den i begge forekommende Henvisning til samme Sted hos Bartholin sandsynligvis

¹ Denne for Arngrims Oversættelse eiendommelige Omtale af Thors og Odins Billeder paa Haakon Jarls Spaadomslodder anfører allerede Bartholin, Antiquit. Dan. p. 471, hvor tilføies: "ut habuit exemplar Historiæ Jomsburgensium, qvòd in sua versione secutum se Arngrimus Jonæ profitetur.

stammer fra Afskrifternes egen Tid. Jomsvikingesaga's Titel røber ogsaa den samme Ængstelighed ved at afgjøre enten de norrøne Kilder er islandske eller norske, som ellers fremtræder karakteristisk i Arbejder af Arngrim, f. Ex. Titlen: *Rerum Danicarum fragmenta ex vetustissimis Norvagorum commentariis historicis (sive mavis Islandorum) translata* — og sammesteds cap. XV: *“in Islandorum seu Norvagorum commentariis”*.

Om Uddraget i No. 2434 qv. har Dr. Storm sendt mig følgende Oplysninger:

“I den Oversigt over Anders Vedels Manuskripter, som almindelig kaldes *Promus Condus*, og som er forfattet i et af Aarene omkring 1590, findes under Afdelingen *Tutum Vallum* bl. andre: “19. *Episcopi Norvagi, Grönlandi, Feroenses et Orkenoenses*. 20. *Roe dives tempore Suenonis Tiugskeg*. 21. *Om Ferö, mutilum*. 22. *Om Julinsborg*. 23. *Om Hogen Ifversön Jarl udi Harald Haardraades oc Svend Estrithsöns Tid*. 24. *Kong Knuds Valdemarssöns Vederlags Ret*. 25. *Genealogia R. R. Norvegiarum*.” Da man ved, at af disse Vedels Haandskrifter ialfald No. 19 og 24 i Sept. 1595 blev overgivne til Nils Krag og siden vistnok har tilhørt Universitetsbibliotheket¹, er det lidet rimeligt, at noget af de der nævnte Haandskrifter skulde længer existere. Derimod har vi i 2434 qv. (gl. kgl. Samling) Vedels² Excerpter af disse (og flere) Haandskrifter; navnlig kan mærkes, at vi her finder i Række efter hinanden først Bispe-Listen, saa Stykker med Overskrifterne *Roo temp. Suenonis* og *FARØ*, derpaa et længere Uddrag af *Hakon Ivarssöns Saga* og saa et Uddrag af en *Jomsvikingasaga* under Titelen “*Jomnesborg*”, derpaa Stamtavler over norske Konger efter *Fagrskinna* (A.) og *Vederlags Ræt* samt nogle andre Stykker, hvoriblandt Beskrivelse af, “*hvorledes det gik til paa Kiøbenhavn paa den nye Sal udi Herredag den 5 Juni Aar 89*”. Efter *Bisperækken* læses følgende: *Atque hæc est Episcoporum illa superius commemorata series, quorum chronologiam si queam accuratiorem et uberiorem ex annalibus nostratium haurire, eam continuo ad Magnificentiam tuam transmittam. Valeas magnificentia tua et me inter clientes suos ut hactenus, etiam in postremum esse patiatur.*

M. T. A.

Arn. I. I.

At det sidste Navn skal opløses “*Arngrimus Jonas (Jonæ) Islandus*”, kan der ikke tvivles om; den fornemme Mand, som han sender *Bisperækken*, og som har laant samme til Vedel, kan vel ikke være anden end Vedels gamle Velynder Kantsleren Nils Kaas († 1594). Der kan heller ikke godt være Tvivl om, at de Bøger, som her laa til Grund for Vedels Uddrag af islandske Skrifter, alle vare skrevne af Arngrim. Om de er udførte under hans Ophold i Kjøbenhavn eller senere hjemme paa Island, mangler jeg Materialier til at afgjøre; i ethvert Fald er de fra Tiden kort før 1595. Med Sikkerhed kan man sige, at Vedel Aar 1590 endnu ikke kjendte Arngrims *Jomsvikinga-saga*, thi i sin “*Sven Tiueskegs Historie*” benytter han kun Christiern Pederssöns Uddrag af den store *Saga* om *Olav Trygvessön*. Den ældste Benyttelse i Litteraturen, jeg ellers

¹ Blandt Huitfeldts Bøger, der afleveredes i Mai 1618 til Universitetsbibliotheket, nævnes en “*Jonisburgensium sive Julinensium historia*”.

² ikke *Svanings*, som Erichson siger i sin *Haandskriftkatalog*. (Ogsaa *Noterne* er Storms.)

kjender, af Arngrims Jomsvikingasaga, er i Ar. Huitfeldts Krønike (1603), hvor Danevirke beskrives.“

Til Storms Ansættelse af Arngrims Oversættelse forud for 1595 skal jeg kun bemærke, at hans Fragm. Rer. Dan. og Supplem. Hist. Norv. fra 1596, 97, saavidt jeg har kunnet iagttage, ikke indeholder noget Spor af Oversættelsens men vel af Flat's Redaction.

Afskriften 59 er vistnok i det hele bedre end 1778; men dens Navnformer er utvivlsomt af den islandske Afskriver gennemgaaende corrigerede efter islandsk Skrivemaade og Udtale, medens 1778 uden Kritik har gengivet, undertiden med Feillæsning, Originalens Former; dette bekræfter ogsaa det af Storm fremdragne Udtog med Vedels Haand, som altsaa ikke er synderligt senere end selve Oversættelsen og rimeligvis er skrevet enten efter Arngrims eget Haandskrift eller vel snarere efter en Afskrift af dette.

Sectionsinddelingen efter de regjerende Danekonger er Stoffet uvedkommende og maa saaledes ligesom Sectionsoverskrifterne og Capitelinddelingen og maaske Capiteloverskrifterne skrive sig fra Arngrim, der ogsaa ellers inddeler i Sectioner. At Sectionsnumerne er forbigaaede i 59, skriver sig maaske fra, at selve Inddelingen er inconsequent forsaavidt, at Sect. I. c. 2 egentlig skulde være en særegen Section.

Da Afskrifternes indbyrdes Afvigelser er saa ringe, og begge ingen selvstændig Interesse har, er i Udgaven ved forskellige Læsemaader den formentligt oprindelige indsat i Texten og Varianten bemærket i Note. Haandskrifternes Liniebrud er i det væsentlige bevarede men ikke deres kalligrafiske Anordning af Overskrifterne.

Interpunctionen er lempeligt ændret og Brugen af store Begyndelsesbogstaver indskrænket til "Rex" og lignende Værdighedsbetegnelser i Apposition. Navnene er i Regelen gjengivne i Texten med 1778's Retskrivning, dog er f. Ex. Thorchillus, Hallvardus, Gullharaldus, Gunnilda, optagne, da 1778 vakler i disse Former, men den sædvanlige Skrivemaade er dog: Torch., Halv, Gulh., Gunilda, som ogsaa støttes af 2434. Som Haandskrifternes almindelige Skrivemaade er ogsaa Norvagia, Norvagus, Norvagicus gennemførte i Udgaven, uagtet de oftere veksle med Norvegia etc. Arngrim har rimeligvis selv vaklet i dette Stykke.

Forøvrigt er der i Udgaven ingen bevidst Afvigelse fra Haandskrifterne uden, at aabenbare Feil er rettede med tilføjet Note og ligegyldige orthografiske Egenheder afstreifede.

1778 har paa Titelbladet Feilskriften "Arngrinus" for Arngrimus og skriver stadigt "Jonisburgenses" o. lign. indtil Sect. IV cap. IX p. 37, hvorefter Formerne med "Jom" efterhaanden gennemføres. No. 2434 har ligeledes Formerne med "Joni" ligesom "Gunsum" f. Gimsum, ndf. pag. 42., hvad Storm er tilbøielig til at betragte som tilhørende Arngrims Original; mig synes det dog rimeligere at antage, at de stamme i 2434 og 1778 fra en Feillæsning af Arngr.'s Mscr., og jeg har derfor optaget i Texten de rigtige Former.

Arngrims Oversættelse slutter sig, som nævnt, nærmest til Redactionen i Flat. I og AM. 291 qv. (Fm. S. XI), hvilken sidste dog har modtaget enkelte Udvidelser og Ændringer (f. Ex. om Saumæsa). Den bidrager saaledes til at

bestemme denne Redactions Omfang for Begyndelsens og Slutningens Vedkommende, der begge ved Lacune mangler i 291 og i Flat. er paavirkede af andre Kilder.

Eiendommelighederne ved Arngrims Redaction er i det væsentligste følgende:

1. Gorm den barnløse nævnes strax "Rex Daniæ", og Fundne-Knuts Forældre, Arnfinn Jarl og hans Søster, omtales ikke. Gorms Hirdmænd, Hallvard og Haavard, siges her enestaaende at stamme fra Norge.

Arngrim omtaler i Fragm. Rer. Danic. c. 19 den længere Ætrække fra Olaf Kinriksson med tre Gormer og den dobbelte Version af Knut Danaasts Død, cfr. Flat. I. 96—106; naar han da i sin Jomsvs. kun giver den kortere Ætrække, er der Grund til at tro, at han her uden Ændring gjengiver en enkelt foreliggende Redaction, som i dette Punct bestemt skiller sig fra Redactionen i Ol. s. Tr. Forsaavidt det nu forholder sig, som ovenfor formodet, at Stokh. cod. No. 7 qv. staar i Forbindelse med Ol. s. Tr. og muligens derfra har Sagnet om Arnfinn, saa er det mindre rigtigt, at den i Fm. S. XI er benyttet til Udfyldelse af 291's Lacune i Begyndelsen, der bliver at erstatte ved Arngr.'s Oversættelse.

2. Hos Arngrim kaldes Harald "Rex Holsatiæ" og indføres kun som Thyres Fader.

I Fm. S. XI's Redaction kaldes han Jarl "er réð fyrir Hollsetulandi, hann var kallaðr Klakkharaldr", hvorhos hans Rolle er betydeligt udvidet: han fostrer Knut Danaast, giver ham hele sit Rige og drager selv udenlands, hvor han antager Kristendommen. Forinden har han været indbuden til Julegilde af Gorm, men standses tre Aar i Rad af ildevarslende Undre ved Limfjorden, som Harald senere tyder for Gorm.

Alt dette findes ikke saaledes hos Arngrim, som derimod tildels fortæller disse Undre som Gorms Drømme før Giftermaalet med Thyre.

Hvad Gorm efter Fm. S. XI drømmer de tre Nætter i Rad, om Oxerne og Havdønet, er hos Arngrim hans Drøm den første Nat og tolkes om Uaar og et første Sammenstød mellem Kristne og Hedninger, endnu seirrigt for de sidste. Den anden Nat drømmer Gorm om de faldne og faldefærdige Æbler (Klakkharalds første Syn), hvad maaske mindre rigtigt tolkes om Hungersnød istedetfor om Troesskiftet. Den tredje Nat drømmer han om de ufødte Hvalpe (Klakkharalds andet Syn), hvad tolkes om Strid mellem Høvdinger indenlands, rimeligvis en Hentydning til Svein Tjugeskjægs Herjinger.

Klakkharalds tredje Syn (i Fm. S. XI), Bølgebrudet i Limfjorden, er aabenbart en Variation af Gorms Drøm om Brændingerne og røber saaledes disse Klakkharalds Syner som en senere Udvidelse. Det synes nærmest at maatte forstaaes om Harald Blaatands og Knut Danaasts Kamp i Limfjorden, men viser sig dermed ogsaa som Tillæg, da det isaafald bryder Synernes Tidsfølge, idet det ialfald burde havt Plads før Synet af de ufødte Hvalpe.

Med dette Klakkharalds tredje Syn hænger altsaa formentlig ogsaa sammen Fm. S. XI's Tradition om Haralds og Knuts Kamp i Limfjorden.

Arngrim derimod omtaler ikke (Klakk-)Haralds Syner ved Limfjorden, og han lader heller ikke Knut Danaast dræbes af Broderen i Limfjorden, men

falde i Irland under Hærtog sammen med Harald, uden Omtale af noget Fiendskab mellem Brødrene.

Som den tredje Version, forøvrigt parallel med Arngrims i Skildringen, fremtræder Knuts Fald i Northumberland i Forbindelse med Danekongernes Tilknytning til Ragnar Lodbroks Æt gennem den længere Ætrække (Fm. S. I. Hammarsk. Stokh. cod. 7).

Arngrims Jomsvikingsaga er den eneste norrøne Kilde, som lader Knut Danaast falde i Irland efter Angreb paa Dublin, hvad alene har en fjernere Parallel hos Saxo IX 472. Det af Arngrim her anførte Stedsnavn "Jell-dunes" (est autem in aqvilonari Hybernix regione situs) er rimeligvis en norrøn Sideform til det "Jolduhlaup á Irlandi (var. Ølduhlaup)", der nævnes som nærmeste Punct fra Island i Landn. I. 1. p. 26 (Fm. S. XI. 411. Fm. S. I. 234. Cf. Grönl. hist. Mind. Mærk. III. 210—13) dannet af det poet. Ord, "jalda" f. Hoppe, cf. Fritzners Ordb.¹

I Overensstemmelse med de respective Beretninger om Knuts Fald varieres da ogsaa i de forskjellige Redactioner Fortællingen om de to Høge, hvorved hans Død meldes for Gorm. Fm. S. XI p. 15 antyder her selv, at der herom var forskjellige Traditioner i Omløb: "ok er þat sumra manna sögn Þeirra er fróðir ero, at Haraldr leitaðe sér ráðs", hvad vel rimeligst forstaaes som et Udtryk, for at Forfatteren er sig bevidst, at han her afviger fra Traditionen i Fm. S. I. 118, hvorefter Harald vel melder Thyre Knuts Død, men Thyre selv uden at give Harald noget Raad overtager at underrette Gorm om Sagen og fortæller, at Kragér har plukket Fjædrene af den ene af Høgene. Forskjelligt herfra fortælles i Fm. S. XI, at Harald sender Hauk til Thyre for at høre hendes Raad, men saa selv fortæller Gorm, at de to Høge har kjæmpet indbyrdes. Arngrim endelig lader Hako kræve Thyres Raad og senere ogsaa fortælle, at et Vilddyr fra Skoven har dræbt den ene Høg.

Endnu en anden Version af Sagnet om Høgene giver Saxo tilbedste, (I. IX. 470. f.). Det kan være vanskeligt at afgjøre, hvilken Form af Sagnet er den oprindeligste; dog synes Kongesagaerne ved Harald Blaatands Forhandlinger med Haakon Jarl ikke at anerkjende Fm. S. XI's Tradition, at han skulde have voldt Broderens Død. Forøvrigt har det altid sin Interesse at se, hvor omhyggelige de norrøne Sagafortællere har været for at faa selv Detaillerne i deres Fortælling til at stemme med de Hovedtræk af Traditionen, som de gav Fortrinet.

3. Angaaende Arngrims Betegnelse af Sigurd Hladejarl som "baro Yrnorum (illis Yrna)" har Prof. S. Bugge havt den Godhed fra Udlandet at tilsende mig følgende Bemærkninger:

"Ved Sygvardi Baronis Yrnorum (illis Yrna) har De tænkt paa Yrjar, Ørlandet, og De har historisk støttet denne Combination ved Henvi-sning til Har. s. hárf. Kap. 7 i Heimskr.: þat er sagt, at Hákon jarl Grjótt-garðsson kom til Haralds konungs utan af Yrjum, ok hafði lið mikit til fulltings við Harald konung, af hvilket Sted man tør slutte,

¹ I Arngrims Rer. Dan. Fragm. skrives, om jeg ikke har læst feil: "Skiöldunga" for Skiöldunga.

at Yrjar var Ættens ældre Hjem eller Hovedsæde. Denne Opfatning af Yrna, som jeg holder for evident rigtig, lader sig sproglig støtte. Yrna er Genitiv Flertal af *Yrnir, der maa have været Navn paa Indbyggerne af Yrjar. Dette *Yrnir er dannet ganske saaledes, som Navnet Eynir, der betegnede Indbyggerne af Eynafylki og, som vi af Historia Norvegiæ lære, tillige Indbyggerne af det svenske Øland, er dannet af ey, og som Heinir, Navnet paa Indbyggerne af Heiðmörk, af heiðr. Ved alle disse tre Exempler har Grundordets Stamme oprindeligt havt jô i Udlyden (aujô, haiþjô). Det synes mig unødigt her at anføre flere ensartede Afledninger. Sigurd Jarls i Jónsvikinga saga forefundne Tilnavn Yrnajarl forklarer det i Aagrip (Fms. X, 387) til Sigurðr fødte Tilnavn hurnaiarl, der altsaa ikke, som Dr. Gustav Storm (Aarbøger for nord. Oldkynd. 1873 S. 374) mente, er Skrivfeil for hlaðaiarl. Aagrip skriver jo stadig *u* for *y*, og i dette Skrift er *h* i Fremlyden skudt foran Vokal ogsaa i haveloe Fms. X, 386, ligesom vi der ofte finde *ch* (chirkiona, michill o. s. v.) for *c*. Dette Tilnavn synes at kunne give et lidet Bidrag til den rette Bestemmelse af Forholdet mellem Aagrip og Historia Norvegiæ. Ved Stykket i Aagrip om Haakon Jarls Æt, i hvilket hurnaiarl forekommer, er der saa nær Overensstemmelse i Udtryk med Fremstillingen i Historia Norvegiæ, at vi, som alle anerkjende, her maa have to Former af samme skriftlige Optegnelse for os. Nu mener Storm, at Historia Norvegiæ er Aagrips Kilde. Ved denne Opfatning maa man da enten for Aagrip paa dette Sted forudsætte to forskellige Kilder eller ogsaa antage, at Tilnavnet har staaet i den oprindelige Text af Historia Norv., uagtet det mangler i det Haandskrift, som vi kjende. Begge Udveie synes mig noget mislige. Jeg mener derimod fremdeles, at der er en fælles ældre paa norrønt Maal forfattet Kilde for Aagrip og Hist. Norv. Det er da naturligt, at Forfatteren af Hist. Norv. med Vilje udelod det i hans Kilde brugte Tilnavn hurnaiarl eller Yrnajarl, som vel var ham uforstaaeligt og ellers ubekjendt. Dette bliver saa meget sandsynligere derved, at Tilnavnet Yrnajarl i andre historiske Skrifter er fortrængt af Tilnavnet Hlaðajarl.“

No. 59 skriver Vrnorum-Yrna med næsten samme Bogstavform, hvormed p. 14 er skrevet Vrguthrioto (dog senere Urgu-) derimod Yrpa med med bestemt Y. Det synes saaledes, som om Skriven af 59 har læst Vrnorum; men deraf følger ikke, at saa har staaet i begges Original. Tvertimod har allerede Vedel her læst og skrevet i 2434: fil. Siguardi Baronis Vrnorum. Dette er Storms Oplysning efter Sammenligning af Haandskrifterne.

Parenthesen (illis Yrna) er rimeligvis Arngrims Henvisning til hans foreliggende norrøne Kildes Ordform paa Stedet, med hans sædvanlige Reservation ligeoverfor Spørgsmaalet om islandsk eller norsk Forfatterskab.¹ Cf. ofv. om Sagaens Titel.

4. Ved den foreløbige Overenskomst mellem Haakon Jarl og Harald Blaatand anfører Arngrim 100 Mark Guld og 60 Høge udtrykkeligt som treaarlig Afgift saaledes, som det for Jomsv.s. maatte sluttes ved Sammenligning med Theodorik. Cf. min Kongesagaens Fremvæxt II p. 64,

¹ Parallelt skriver han i Suppl. Hist. Norv. p. 30: "chronicon illud Norvagie, quod ut existimo Arvido et Isleifo ascribunt; nostris Kongebogen".

5. Sammenstødet mellem Harald Graafeld, Guldharald og Haakon Jarl i Limfjorden fortælles hos Arngrim udførligere end ellers, hvorved Harald Graafelds løsrevne Ytring til Guldharald før Kampen, der forekommer saavel i Fm. S. XI som i Aagrip, her fremtræder i sin naturlige udførligere dialogiske Sammenhæng, uden at dog Forholdet mellem Kongesagaen og Jomsv.s. paa dette Punct derved bliver klaret: paa den ene Side synes Aagrip ikke at kunne have benyttet en Jvs., da Hjørungvaagkampen slet ikke nævnes, og paa den anden Side er Formodningen om Benyttelse af Kongesagaen til Jvs. paa dette Sted svækket ved, at Fm. S. XI's strax efter følgende Bemærkning om Haralds Regjeringstid, 15 Aar = Aagr., har vist sig at være Marginalnote i AM. 291 qv. og saaledes ei tilhører Jvs.'s Text.

5. Lacunen i Fm. S. XI p. 25 i Fortællingen om Gunhilds Død udfyldes ved Arngrims Oversættelse.

At Arngrim giver Harald Blaataand Stilling ved Slien og Haakon ved Eidermundingen, medens Fm. S. XI. 31 har den omvendte Ordning, er maaske kun en tilfældig Forvexling.

6. Henvisningen Sect. III. c. 9 pag. 20 til Bevidnelse af Oles Identitet med Olaf Tryggvesøn "prout in historia Norvagica videre licet" tør man vel, saalænge Arngrims norrøne Original mangler, ikke uden Betænkelighed hævde som oprindelig til Støtte for Antagelsen af en forud for Jvs. liggende skreven Norges Kongers Saga, hvor Olafs Optræden ved Danevirke har været fortalt. Dog er i det hele den udførlige Beretning om Harald Graafelds Fald og Ottos Hærtog neppe oprindelig i Jomsv.s., saa det vel kan være, at saavel Henvisningen her, som i Hmsk.'s og No. 7's Text til "Kongebogen", kan skrive sig fra en ældre Original og antyde, at Jvs. her fra første Ferd af laaner fra den norske Kongesaga eller et Specialværk inden den, f. Ex. Gunnlaugs.

At idetheletaget Jomsvikingsagas første Del ikke er et Arbejde af oprindelig hel Støbning, men en senere Sammenkjedning af forskellige Sagnstumper giver ogsaa de indledende for Sagaen lidet væsentlige og uklare Drømme og Syner Indtrykket af.

7. Betegnelsen af det af Haakon Jarl herjede Hov i Gautland som et Thorshov forekommer ikke ellers uden i Fm. S. X. 252, hvor Olaf Tryggvesøns Deltagelse i Danevirkekampen er indskudt i Odds Ol. s. Tr. som et særegt Kapitel: "Frá Hákon og Ála" i AM. 310 qv. (Fm. S. X pagg. 245—253). Da denne Gjengivelse af Odds Ol. s. Tr. ogsaa ellers viser Indskud fra Jomsv.saga's anden Afdeling, er det rimeligt, at den allerede her laaner fra en Jomsvikingsaga, som altsaa tør formodes paa Haandskriftets Tid (Slutn. af 13de Aarh.) at have foreligget med den Forbindelse af begge Afdelinger, som Arngrims Oversættelse og Fm. S. XI udviser. Dette parallelle Brudstykke er desuden af Interesse ved Bedømmelsen af den Arngrimske Oversættelses Paalidelighed, idet flere Afvigelser i Detail fra Fm. S. XI's Text her finde sin Bekræftelse. Dog synes den i Fm. S. X benyttede Jvs. allerede at være udvidet ud over Arngrims Redaction nærmere henimod Fm. S. XI's.

8. Arngrim nævner Burisleifs tredje Datter Geila ligesom Fagrsk. 56 & 59; fremdeles Holsatia som det Land, for hvilket Burisleif er Danekongen skatskyldig. Dette Træk synes forsaavidt ægte, som der ikke vel kunde

blive Tale om nogen Skat til Danekongen directe af Jomsborg i en Redaction, der lader Jomsborg anlægges selvstændigt af Palnetoke som Fiende af den danske Konge, og der kunde ogsaa være Grund til senere at slette Holsatia som Skatland i Fm. S. XI, naar man der optog Klakkharalds tidligere Overdragelse af Holdsetuland til Knut Danaast (Stokh. cod. 7 Cedersch. p. 5 cf. Fm. S. XI 13 f.). Anderledes forholder Sagen sig i Fagrsk. p. 42 f., hvor Jomsborg anlægges af Harald Gormssøn og Forbundet mellem Sigvalde Jarl og Kong Burisleif falder langt naturligere, idet Jarlen derved vinder Selvstændighed i Jomsborg og Kongen faar tilbage de øvrige af Danerne erobrede Dele af Vendland. Knytl. s. (Fm. S. XI. 179) stemmer med Fsk. i at lade Harald Gormssøn anlægge Jomsborg og vinde Jarlsrige i Venden, medens Holdsetaland erhverves som Del af Saxland, hvorhos Palnetoke kjendes ialfald som Sveins Fosterfader og Hjælper i den sidste Kamp mod Faderen "sem segir i sögu Jómsvikinga". Den synes altsaa at kjende begge Fremstillinger, uden at man dog kan tydeligt se, hvorledes dens Jomsv.s. har været stillet mellem Arngrim's Oversættelse og Fm. S. XI.

9. Med Hensyn til Jomsvikingerne's første Herjing i Norge er der i de forskjellige Redactioner fremkommet stor Forvirring, der bestyrker den Formodning som Jomsvikingesagas Benyttelse i Kongesagaen vækker, at ingen af de levnedes selvstændige Bearbejdelser har bevaret Sagaen i dens oprindelige Form.

Efter Fsk. p. 45 f. kommer Jomsvikingerne Julenatten til Jæderen (= Bjarne Biskops Jomsv.drápa Fm. S. XI. p. 167), hvor Vagn hugger Haanden af Geirmund (rikr bóndi); denne undkommer til Søen, faar sig et Fartøi og bringer Haakon Jarl Krigsbudet paa Skugga.

Hkr. p. 155 lader Jomsvikingerne komme til Agder og først herje paa Rogaland (þegar er þeir koma í ríki Hákonar jarls — Geirmundr er sá maðr nefndr er fór með hleypiskútu eina — norðr á Mæri ok fann þar Hákon jarl); med sin afhugne Haand bevidner Geirmund sit Hærbud. cf. Fsk.

Fm. S. I. 166 fortæller Begivenheden vistnok efter samme Kilde som Hkr. men udførligere.

Efter Fm. S. XI p. 116 kommer Jomsvikingerne først til Tunsberg, som herjes ved Nattetid. Vagn lemlæster Øgmund hvite (lendr maðr Hákonar jarls); denne undkommer til Skoven, ferdes 6 Døgn i Skov og Ødemark og træffer endelig Haakon paa Skugga. Øgmund hvite gjøres her til Skibsstyrer mod Vagn vistnok med vilkaarlig Fortrængsel af Gissur hvite.

Disse to Beretninger har rimeligvis været tvende jævnsides løbende Traditioner, og mellem dem maatte der enten vælges eller tilveiebringes en Forbindelse. Hammarskölds Redaction p. 119 ff. lader Jomsvikingerne ved Nattetid herje og afbrænde Tunsberg og dernæst om Julenatten komme til Jæderen, hvor Vagn lemlæster Geirmund (lendr maðr Hákonar jarls); denne undkommer til Skoven, færdes 6 Døgn i Skov og Ødemark og træffer endelig Haakon paa Skugga.

Fortællingen om Geirmund minder her i sine Udtryk saa stærkt om Byforhold og den østlige Localitet, at man neppe feiler ved at antage, at her en Forbindelse er søgt tilveiebragt mellem Traditionen i Fm. S. XI og i Fsk.

ved at overføre Fortællingen om Øgmund i Tunsberg med sine Detailler til Geirmund paa Jæderen. Dog er det endnu altid vanskeligt at dømme om Enkeltheder i denne Redaction paa Grund af Udgavens Mangler.

Stokh. cod. 7 (Cederschiölds Udg.) fortæller Begivenheden parallelt med Fm. S. XI, men skriver Geirmund hvite for Øgmund hvite og opfører ogsaa Geirmund hvite som Skibsstyrer mod Vagn i Hjørungavaag. At Navnet Geirmund her vælges sker maaske under Paavirkning af Bjarnes og Kongesagaernes Autoritet, ligesom det ogsaa var lettere at indsætte for Gissur hvite.

Arngrims Oversættelse søger ogsaa at forbinde begge Traditioner, men, som det synes, uheldigst, idet vistnok Jomsvikingerne kommer først til Jæderen om Julenatten, hvor Geirmund dræbes; men da de høre, at Haakon Jarl netop opholder sig der i Districtet, trække de sig tilbage og afbrænde Tunsberg, hvor Augmundus albus læmlestes. Dog nævnes ikke Øgmund senere mellem Skibsstyrerne.

10. Slagordningen i Hjørungavaag er i Enkelthederne mere eller mindre forskjellig i alle Beretninger. Naar Arngrim lader Vagn være i den venstre og Bue i den høire Fløi, stemmer dette med, at Vagn med Bonden Ulv under Opseilingen for Vaagsmundingen vestenfra er i Spidsen; men skal denne Stilling videre bringes i Overensstemmelse med Fm. S. XI 131 og Hammarsk. 136, der lader Vagn være i den søndre (Flat.østre) og Bue i den nordre Fløi, maa Jomsvikingerne antages at have trukket sig nord og øst om Nordmændenes Flaade ind i Vaagen, saa de gjøre Front mod Nordvest mod Nordmændene og faa Vaagsholmen, hvor Vagn redder sig iland, i Ryggen. Hermed stemmer da ogsaa, at Jomsvikingerne vende Ansigtet mod det fra Nord kommende Haglveir. Kongesagaerne synes her at have en principielt forskjellig Ordning, som kommer tydeligt frem i Fagrsk. p. 47 f., hvor det er Bue, der udfritter Bonden, og hvor udtrykkeligt siges, at Bue farer først, saa Vagn, saa Sigvalde. Fylkingen er her en ganske anden, blandt andet Erik paa høire Fløi mod Bue og Svein paa venstre mod Vagn, medens Haakon selv er i Midten; alligevel har denne Fremstilling efterladt tydelige Spor i Hammarskölds Text, skjønt denne idethele hører til Gruppen: Arngrim, Flat., St. cod. 7, og Fm. S. XI. Sammenlign hermed Storms oplysende Kart i "Historisk-geografiske Studier" Kristiania 1877 og medfølgende Oversigt over Fylkingen.

11. Ved Siden af disse og andre Eiendommeligheder, f. Ex. Fremstillingen af Einar Skaaleglams Uenighed med Haakon Jarl, Thors- og Odins-Billederne paa Haakons Vægtlodder og Haakon Jarls Død, skiller Arngrims Jys. sig fra Fm. S. XI. og Hammarskölds Text derved, at disse i parallel om end ikke fuldt tilsvarende Fremstilling har en Række i Fortællingen dog lidet væsentlige Udvidelser, f. Ex. alle forud for Hjørungvaagkampen gaaende Notitser om Bjørn bretske, Erik Jarls Møde med Thorkell Midlang, Bemærkning om Haavard og Aslak, om Thorleif skuma og Erik Jarl etc.

Der kan naturligvis ligeoverfor dette Forhold opstaa stærk Formodning om, at Arngrim har forkortet sin norrøne Original; men paa andre Steder, hvor man ikke skulde vente synderlig Bredde i Fremstillingen, hvis Oversæteren lagde an paa Korthed, er dog Arngrims Oversættelse udførligere end de andre Redactioner, og der er heller ikke noget Spor af Inconseqvence, som

dog vanskeligt undgaas ved en saadan Forkortning af en foreliggende længere Text. Jeg er derfor mere tilbøielig til at tro, at Arngrim, som ogsaa ellers viser sig meget samvittighedsfuld i at gjengive sine Kilders Indhold og holde dem ublandede ud fra hinanden, her giver uden væsentlige Forandringer en ældre og derfor mere kortfattet selvstændig Redaction af Jomsvikingsaga, der først ved senere Suppleringer om de i Sagaen forekommende Personer fra det verserende rige Sagnstof efterhaanden har antaget den udførligere Form, som Flat., Fm. S. XI og Hammarskölds Text frembyder.

De nævnte Udvidelser indledes ogsaa gjerne saavel i Fm. S. XI som hos Hmsk. med et: Þess er við getit — svá er sagt eller lignende Udtryk, der tyder paa Indskud; men jeg tør for Øieblikket ikke udtale nogen Formening om det indbyrdes Forhold mellem Fm. S. XI og den Hammarsköldske Text. Begge synes dog stærkt overarbejdede og forholdsvis sene, og i den Hammarsköldske Bearbejdelse spiller, som antydet, Fagrskinns Fremstilling stærkt ind ved Siden af Fm. S. XI's. Slutningen af Jvs. i Fm. S. XI, hvor Texten paa Grund af Lacune i 291 qv. er given efter Flat., har fremdeles saadanne Udvidelser, parallelle med Hammarskölds Redaction, for Sigvaldes og andre Jomsvikingers Vedkommende.

Vist ialfald bliver det ved Sammenligning med Arngrims Oversættelse, at Fm. S. XI's tre sidste capp. 50, 51, 53 alene tilhører Flat., og at Sagaen bør afsluttes med Fm. S.'s cap. 49.

Uagtet fremdeles mange Spørgsmaal angaaende Jomsvikingsagas Udvikling og Redactionernes indbyrdes Forhold maa indtil videre henstaa uafgjorte, mener jeg dog, at Arngrims Oversættelse har nogen og maaske ved fremtidige Fund vil kunne faa en end større Vægt i Undersøgelsen. Det har derfor været mig en Glæde, at dens Udgivelse blev muliggjort ved, at Kirkedepartementet tillod at trykke Oversættelsen i Forbindelse med Kristianssands Kathedralskoles Program og bevilgede Bidrag af de til Udgivelse af historiske Kildeskrifter anviste Midler til Særaftryk for Boghandelen.

At Udgaven har kunnet udføres, som jeg haaber, med den for saadanne Arbejder ønskelige Nøiagtighed, skyldes for en meget væsentlig Del mine venlige Medhjælpere: Stud. mag. Guðmundr Þorláksson og Dr. G. Storm. Thorláksson har, som nævnt, henledet Opmerksomheden paa Haandskriftet 59 qv. og derhos med opofrende Tjenstvillighed forsynet mig med de nødvendige betydelige Supplementer til min egen Afskrift, Opgave over Varianter tilligemed andre Oplysninger. Dr. Storm har paa sin Side støttet Udgaven ved Fremdragelsen af Vedels Udtog 2434 qv. og har efter beredvilligt Udlaan af de tre Hskr. fra Kjøbenhavn til Kristiania foretaget den sidste Correcturlæsning. For denne saa uundværlige Hjælp modtage Begge min forbindtligste Tak.

Kristianssand i Juli.

G. A. Gjessing.

Rettelser.

Forord VII Linie 6 f. o.: haralr(!) — læs: haralz.

Pag. 32 Linie 5 f. n. har Texten: Boo², hvortil Note 2: 1778: Bo, hvad er en Incurie for "Bo" i Texten med Note 2: 59: Boö.

Rettelser i Noterne.

Pag. 5 Note 3: 1178. 4 — læs: 1778. 4.

" 13 " 5: infectoribus — læs: 1778: infectoribus.

" 15 " 3: damnum: 1778 — læs: damno: 1778.

" 20 " 6: 1788 — læs: 1778.

" 40 " 2: 59: est Et — læs: est. Et.

" 42 " 5: 59: Røgne d. Æ. — læs: Røgnv. d. Æ.

Manglende Noter.

Pag. 7 Linie 16 f. o.: annona — Var.: 1778: annonæ.

" 7 " 22 " : Thyra — Var.: 1778: Thyre.

" 8 " 2 " : astrinxerat — Var.: 1778: adstrinxerat.

" 14 " 17 " : Urguthrioto — Var.: 59: Vrguthrioto.

(o: lignende Forbogstav som i "Vrnorum").

" 16 " 11 " : ferendam — Var.: 1778: ferendum.

JÓMSVÍKINGA SAGA.

HISTORIA JOMSBURGENSESIUM SEU JULINIENSIIUM

EX

ANTIQUA LINGUA ISLANDICA ET NORVAGICA

IN

LATINAM TRANSLATA.

AUTOR HUIUS VERSIONIS EST

ARNGRIMUS JONÆ.

SECTIO I.¹

GORMO ('ΑΠΛΑΙC dictus) REX DANIÆ.

CAP. I.

Gormo Rex vita decedens Kanutum quendam regni gubernatorem constituit.

Rex Daniæ Gormo (hinc enim narrationem exordimur) sapientia insignis, omnium rerum affluentia celebris, et subditis percharus fuisse traditur. Is jam diu regnum administraverat, cum sequens eventus accideret. Venatum animi gratia profectus variis delectamentis totum diem consumebat. Tandem, appetente vespera, se cum omnibus comitibus domum recipiebat, duobus aulicis, Hallvardo et Havardo, e Norvagia oriundis, relictis, qui diutius sylvis immorati varia loca summa cum voluptate pererrabant. Ingruentibus autem tenebris, maritima via domum repedantes² vagitum audiebant. Unde inaudita re perculsi et consternati, quid hoc sibi vellet, meditabantur. Tandem puerum eleganti forma ad ripam maris positum, purpura involutum et caput serico, cui annulus aureus in fronte insertus erat, revinctum invenerunt. Qvem continuo in aulam perlatum regi commendant, simulque negligentiam suam in obeundo commisso munere deprecantur. Rex autem puerum diligentissime inspectum lavandum curat, nomenque Kanuti sua lingua (propterea quod annulus fronti alligatus fuisset) ei imponit. Præterea fidelem puero nutricem paravit, omniaque ei parentis (nam ipse liberis carebat)³ officia præstitit. Sub finem autem vitæ senio morboque confectus, cum sibi jam mortalibus et mundanis hisce rebus valedicendum cognosceret, amicis et cognatis convocatis, ut ei juramentum fidelitatis, quem regni dignissimum arbitraretur⁴, præstarent, petiit. Quibus uno consensu annuentibus, Kanutum, quem in filium adoptaverat, regni hæredem constituit, et ita placide, nullo relicto filio, unde etiam ἄπαις, seu liberis carens dictus est, vita decessit.

¹ Overskriften „Sect. I.“ mgl. i begge Afskr.

² „repetentes“ No. 1778. 4to.

³ No. 1778. 4. har Sætningen uden Klammer.

⁴ No. 59. 4: arbitrantur.

CAP. II.¹

KANUTUS REX DANIÆ.

De Kanuto paucissimis.

Kanutus, Gormonis adoptione rex creatus, Danorum animos facilitate et benevolentia sibi conciliavit, plurimisqve beneficiis ad parendum suo imperio allexit. Filium Gormonem nomine, in prima ætate *stultum*, postea vero *senem* nuncupatum, suscepit. De Kanuto nullum egregium facinus hic commemoratur, qvare hic prolixiores non erimus, sed ad Gormonem nos conferemus.

SECTIO II.²GORMO (*SENEX* dictus) REX DANIÆ.

CAP. I.

Gormo Senex Thyram, Haraldī Regis Holsatiæ filiam, uxorem accipit.

Gormo Kanuti, cognomine *senex*, defuncto patri in regno Danico communi populi consensu substitutus fuit. Per hæc tempora Haraldus Rex Holsatiæ præfuit, qvi filiam nomine Thyram, ut divitiis et opibus, ita sapientia (somnia enim inter alia interpretari calluit) aliis longe clariorem habuit, unde et eam ob hanc reliqvasqve animi et corporis dotes summo complexus est amore, adeoque magni fecit, ut etiam regni administrationem liberam ei secum concederet. Hujus amore æstuans Rex Gormo cursum in Holsatiam hoc proposito direxit, ut, nisi pater matrimonio eam sibi copularet, arma in Holsatiam moveret. Haraldus autem de adventu Gormonis certior factus, convivio instructo, nuncios ad naves illico misit, qvi Gormonem in arcem invitarent. Cui ut cum rege colloqvendi copia data est, Thyram sibi uxorem honorificis verbis dari petebat. Haraldus autem filiæ arbitrio, cujus sapientiam multis argumentis perspectam habuit, rem omnem commisit. Tum illa: Hoc quidem tempore optatum non poteris responsum, Rex Gormo, ferre. Prius enim, qvæ injunxero, tibi exseqvenda³ erunt. Velim, in Daniam re-

¹ Overskriften: „Cap. II.“ forbigaaet i 59. 4.² Forbigaaet i 59. 4.³ 59. 4: exeqvenda.

versus domum amplam et magnificam exstruendam cures, in qua tres continuas noctes dormies, et somnia, si quæ videris, diligenter annotata ad me per nuncios mittes. Ego autem tibi literis indicabo, num voti compos fias, necne.

Qvod si in somnis ¹ nihil tibi novi apparuerit, non est, qvod nuncios literasve ad me mittas, aut connubium meum expetas. Rex Gormo Thyrae petitioni morem gerens domum exstruendam curat, in qua cum tres noctes quieti se dedisset, somnia memoriae fideliter mandata Thyrae per legatos significavit. Quibus honorifice exceptis diuque laute tractatis tandem abeuntibus Thyra mandat, ut regem voti compotem futurum renuncient. Quo accepto nuncio, Rex Gormo summa perfusus lætitia, multis stipatus comitibus in Holsatiam proficiscitur, Thyramque in uxorem accipit. Nuptiæ ² summa cum voluptate et gaudio celebrantur, variis oblectationibus refertæ, inter quas non parum convivas somnia Regis Gormonis eorumque sapientissima interpretatio delectarunt. Somnia hic eorumque solutionem in persona Gormonis et Thyrae subjiciam.

CAP. II.

Regis Gormonis somnia.

Rex Gormo, ceteris tacentibus, sic orsus est. Quandoquidem, ait, a me expetitis, ut insomnia mihi oblata recitem, non diu tergiversabor, præsertim si convivis aliquid oblectationis attulerint. Visus sum mihi prima nocte per quietem omnes regni mei terminos videre, ditionem autem meam et Danicam regionem adeo late aquis undiqueque dehiscentibus dilatari et extendi, ut nullo modo visu comprehendere potis essem. Visa etiam sunt mihi freta omnia exsiccare. Tum oblati sunt mihi tres boves niveo colore in terram, ubi stabam, ascendentes et gramen depascentes. ³

His evanescentibus, tres boves phoeniceo colore apparebant, quos in mare se recipientes tertio boves carbone atriores, e quorum vertice cornua prominebant, consecuti sunt; hi similiter aquis se immerserunt. His peractis, ingens mihi fragor auditus est, visumque mare in duas secari partes, quarum una aquilonarem, altera meridionalem Daniae plagam alluebat. Illa densissimas tenebras et tem-

¹ „somnia“ 1778. 4.   ² „nuptiis“ No. 1778. 4.

³ 1778. 4. har ikke Liniebrud.

pestatem, hæc vero lucem et fulgorem candidissimum secum advehebat. Qvæ vero pars maris ab aqvilone irruebat, Daniam omnem pervagabatur.

Secunda nocte visus sum mihi in sylva arboribus pomiferis obsita constitutus esse, qvædam autem poma e ramis deciderant, qvædam casuris similia ex arboribus pendebant, talibusque verbis locuta sunt: O! nimium felicia poma in terram jam pridem delapsa, nos autem terqve qvaterqve¹ infelicia, qvæ jam jam minamur ruinam.

Tertia visi sunt mihi nocte canes indomiti redeunti² qvasi ab exteris nationibus in regnum proprium, frementes et horrifice ringentes, ut qui in me impetum essent facturi, occurrere, catulosque eis inclusos mihi comitibusque meis allatrare. Hic somno statim solutus sum.

CAP. III.

Thyra, Regis Haraldī filia, somnia Gormonis Regis Daniæ, sponsi sui, conficit.

Rege Gormone sermonem finiente, Thyra hoc modo ejus somnia interpretabatur. Tres boves nivei, qvos e mari ascendentes vidisti, tres hyemes nivis copia supra modum abundantes denotant. Purpurei boves gramen depascentes alias tres brumas longe superioribus tristiores et vehementiores, qvarum sævitia omnia terræ germina et fructus summo cum hominum damno in nihilum rediguntur, secuturas significant. Qvos autem nigro colore vidisti, famem dirissimam et periculosissimam maximo cum incolarum Daniæ dolore et miseria grassaturam; cornua autem e vertice boum eminentia ditiores supercilia elatuos denotare videntur. Fragor autem, qvem audivisti³, marisque ab aqvilone inundatio potentissimos principes ingenti cum exercitu e septentrione venturos et idola (qvæ per tenebras intelligenda sunt) secum advecturos indicant. Qvæ vero maris fissura e meridie regionem invasit, principes similiter ab australi mundi plaga religionem novam, sed tamen priorum superstitionibus excellentiorem et veriolem, invehentes venturos et in Dania auspiciis minus felicibus cum septentrionalibus proceribus concursuros docet. Illi autem omnium rerum affluentia his antecellent.

Per poma, qvæ secunda nocte tibi oblata sunt, qvorum qvædam jam jam ruinam minabantur, qvædam ab arboribus delapsa

¹ mgl. i 1778.

² 1778: redeuntes.

³ Begge Afskr. har „audivistis“.

erant, homines fame perituros intellige. Qvi enim tunc temporis in vivis fuerint, cum demortuis optime agi, utpote qvi omnibus perfuncti malis vitam cum morte felices commutarint, putabunt, suam vero miseriam, ut qvibus fame dirissima pereundum sit, crebris suspiriis et lacrymis deplorabunt.

Qvod autem tertia nocte catulos canibus inclusos tibi tuisque comitibus oblatrare videre visus es, fortassis in Dania suppullaturi sunt aliqui, qvi, cum ipsi ex humili genere oriantur, multis tamen etiam magnatibus regni tui superiores evadent. Cæterum quia hoc somnium ultime tibi visum est, nemo te contrahiscere, nedum arma capessere¹ præsumet; alioqvi non lubens tibi nupsissem.

His et aliis facetiis et oblectationibus convivium omne transigebatur. Qvo peracto, Rex Daniæ Gormo, assumpta secum conjuge Thyra, in regnum patrium vela dedit. Maxima autem frumenti copia Thyra Regina consilio in Daniam qvotannis asportata est, omnibusque regni incolis, deficiente annona, tempore grassantis famis hoc modo qvam optime consulebatur.

CAP. IV.

Rex Gormo, audita inopina morte filii, expirat.

Gormoni Regi Daniæ duo filii, Kanutus (qvem pater ob insignes virtutes et non vulgares, qvibus excellebat, dotes tenerrime dilexit) et Haraldus, Thyra nati sunt. Hi, toga virili sumpta, militiam, acceptis a patre sex præsiidiariis navibus, variis in regionibus magna cum felicitate exercuerunt, ita ut brevi temporis spatio et rem et gloriam armis belli reperirent. ²In Iberniam arma moventes Dyflinum urbem oppugnarunt, inde solventes in locum, qvem Jelldunes³ vocant (est autem in aqvilonari Hyberniae regione situs) pretiosissimis thesauris et cimeliis onusti cursum læti instituerunt. Die qvadam, solis æstu majorem in modum incalescente, fratres ambo magnaque militum pars natandi perita sese exercuerunt, mari autem sylvæ densissima vicina fuit. Hic mirabile et inopinatum quiddam præter omnium existimationem accidit; omnibus enim natatu defatigatis in terram se recipientibus, solus Kanutus spectantium oculos variis natandi modis diu oblectavit. Tandem sagitta e sylvæ evolare visa est, qva trajectus Kanutus vitam maximo cum omnium dolore et lacrymis in undis exhalavit. Haraldus autem, interempto fratre,

¹ 1778: capescere.   ² Cf. Saxo IX. 472.   ³ Cf. Fortalen.

totius exercitus dux factus in Daniam continuo navigavit, cumque non auderet patrem Gormonem (qui juramento se astrinxerat eum sibi poenas capite daturum, qui sibi Kanuti filii sui fatum nunciaret) de præmatura filii morte certiore facere, familiarem suum Hakonem, qui matri Thyre Reginæ rem ordine narraret omnem, et quid sibi faciendum esset, eam consuleret, subornavit. Thyra talibus Hakonem instruxit: Regi, ait, cras nunciabis, in comitatu vestro duos accipietes, unum albo, alterum glauco colore fuisse, illum autem a sylvestri quadam fera ex improvviso dilaniatum. His dictis, te in pedes conijcies. Illa autem summo diluculo regiam omnem cæruleis tapetis (quibus triste aliquod nuncium significabatur) circumdari curavit.

Regem palatium intrantem Hako¹, prout edoctus est, compellavit, et se mox regis conspectui subduxit. Ille, solio conscenso, diu multumque cogitabundus, quid sibi nova hæc metamorphosis vellet, tandem reginam sibi assidentem sic allocutus est: Tuo consilio hæc facta esse scio, ut hac ratione Kanutum filium meum extinctum esse doceas. Illa non renuente, tantum doloris ex inopina filii morte hausit, ut ad parietem declinans vitam cum morte subito commutaret. Cujus exequiis honorifice celebratis, Haraldus matris suæ consilio patri defuncto, regio more, justa fecit.

Historiæ Gormonis, cognomine *senis*, finis.

SECTIO III.²

HARALDUS GORMONIS REX DANIÆ.

CAP. I.

Haqvinus Sigvardi, Baro Norvagicus³, in aula Regis Haraldī versatur.

Haraldus⁴ Gormonis patri succedens regnum Danicum diu feliciter administravit, magnamque ex regni gubernatione laudem et gloriam sibi comparavit.

Hac tempestate Haraldus Grafeld cum matre Gunnilda, quæ Regum mater dicta est, Norvagiæ præfuit. Hic cum Haqvino Barone

¹ „Hakonus“ 59. 4.   ² „Sect. III.“ mgl. i 59. 4.   ³ „Norvagus“ 59. 4.

⁴ Haqvinraldus med Streg over „qvin“ i 59. 4. — „Haqvinus“ i 1778. 4.

filio Sigvardi Baronis Yrnorum (illis Yrna)¹ inimicitias jam diu gesserat, idque hac occasione.

Haraldus Grafeld Sigvardum Baronem, ut erat natura ferox et truculentus, interfecerat, ejusque ditionem sibi vendicaverat.² Haqvinus autem pueritia egressus patris sui possessiones sæpius, licet frustra, repetere conatus est. Rex partem qvandam ditionum postulataram ei obtulit, Haqvinus autem levibus conditionibus non contentus omnibus paternis provinciis præfici se petebat. Qvare sæpius repulsam passus decem navibus æqvor conscendit, multaque bella variis in regionibus et locis confecit. Hyeme autem adventante in Daniam velis datis, Regis Haraldī gratiam muneribus et blandis pollicitationibus aucupabatur. Rex enim eum advenientem cum sexaginta viris convivio excepit, reliqvos vero ipsius comites libere in regno suo, prout cuilibet placeret, versari permisit.

CAP. II.

*Rex Daniæ Haraldus Haqvini Baronis instinctu Haraldo Grafeld
Regi Norvagiæ insidias struit.*

Non multis post diebus Gullharaldus (cui ob auri copiam cognomen inditum est) Haraldī Regis ex fratre nepos, in Daniam adductis secum decem navibus appulit. Patruus ei convivium frugalissimum instruxit, utque in aula sua hyemem exigeret, non gravatim concessit. Brumæ tarde labentia tempora variis jocis, ludis symposiisqve³ fallebantur.

Qvadam die, cum mero omnes incaluissent, Haraldī Regis munificentiam, liberalitatem et potentiam decantare convivæ incipiunt. Denique post varia multorum encomia eo res devenit, ut eum omnibus arctoi orbis principibus et regibus antecellere uno ore concludant.⁴ Solus Haqvinus Baro silentio labiis imperato reliqvorum colloquia et sermones observat.⁵ Sed uti sæpenumero fit, ab aulicis qvibusdam apud regem delatus, qvod aliorum sententias non approbasset, a rege summo mane privatim interrogatur, num se alicui vicinorum regum, sicuti ab aliis acceperit, postposuerit. Haqvinus respondit: Fateor eqvidem, o Rex! cunctis heri ad astra te evehen-

¹ Cf. S. Bugges Bemærkn. Fortalen. 1778. 4: „Sygvardi“ og „Sygvardum“.

² vendicarat 59. 4.   ³ 59. 4: ludis et symposiis.

⁴ „Regibus uno ore concludant antecellere“, 1778. 4.

⁵ „observat, et, uti“ etc. uden Punctum, 1778. 4.

tibus et omnibus regibus præponentibus, me¹ solum tacuisse, nec quicquam² temere effutivisse. Non tamen me idcirco in reprehensionem indignationemve tuam incurrisse puto. Cui rex: Forsitan in eorum acquievisses sententia et me vicinis prætulisses principibus, nisi aliter rem se habere certo scires. Qvapropter avide scire cupio, quid causæ sit, cur in eandem cum aliis sententiam non discesseris. Tum Haqvinus: Qvamvis, ait, de talibus rebus sermones conferre nonnihil difficultatis et incommodi conjunctum habeat, qvia tamen admodum cupide meam, o Rex! sententiam exspectas, dicam libere, qvò sentio. Itaqve illud constanter assero, illum regem ante alios primas non mereri, qvi alterum tam ditionibus et potentia qvam amicis et viribus inferiorem regnum sibi vectigale et tributarium invadere patitur, neqve contra eum hiscere, nedum de bello ei inferendo et finibus suis arcendo cogitare audet. Rex Haraldus se notari intelligens diu conticuit, et tandem sic orsus est: Rationibus undiqve perpensis et examinatis, nihil temere te dixisse jamjam comperior. Scio enim Haraldum Grafeld regnum Norvagicum occupare, qvò tamen nostro jugo optimo jure colla præbere debet. Sed in intimis te reputare non potero, nec³ sapientis te nomine dignabor, nisi consilium aliquod, qva ratione meum jus persequar, et de Haraldo Grafeld dignas poenas sumam, excogitaveris, mihique communicaveris. Consilium meum, inquit Haqvinus, paucis aperiam. Consultissimum arbitror, te legatos in Norvagam mittere, qvi Haraldum Grafeld in Daniam injuriarum et litium, qvæ jam dudum inter vos intercesserunt, componendarum et ratæ amicitiae ineundæ gratia non magno tamen comitatu tuis verbis invitent, et Gunnildæ Reginæ, te nuptias ejus ambire, persvadeant; conjicio enim eam filium ad eundum⁴ magis exstimulaturam. Ego autem et Gullharaldus machinas bellicas et militaria instrumenta cæteraqve, qvibus opus fuerit, interea parabimus, ut venientem Regem Haraldum excipere possimus, qvem si absqve tuis copiis et suffragio oppresserimus, Norvagam inter nos partiaris, volo; nam juris quiddam in eam possidere mihi videor. Qvò si feceris, tuis rebus optime consulueris. Tum Haraldus Rex: Sapientissime tu quidem mea sententia dixisti, si hæc faustis avibus contigerit; qvam autem reportabo a vobis gratiam, si vobis hoc in negotio morem gesserò, Haqvine? Bona, inquit, fide promitto Norvagos qvotannis tibi vectigalia soluturos, si

¹ 59. 4. udelader „me“.   ² quidquam, 1778. 4.

³ „ne“ 59. 4.   ⁴ Begge Afskr. har „eundem“.

nobis contigerit victoria. Ego autem et Gullharaldus centum marcas auri et 60 accipitres tibi donabimus cujuslibet triennii spatio.

Rex Haraldus hisce conditionibus contentus sexaginta nuncios in Norvagiam mittit, qui optata potiti arena Haraldo Grafeld regia dicta aperiunt; simul etiam Gunnildæ, Haraldum Regem Daniæ ejus amore teneri, dolose significant. Illa verbis nimium credula filium, ut celerrime naviget et petitioni regis Daniæ obsecundet, hortatur.

Nuncii, expeditis omnibus negotiis, in Daniam reversi Haraldo omnia renunciant. Haqvinus igitur et Gullharaldus de adventu Haraldī Grafeld certiores facti naves ferme sexaginta in altum ducunt, et se ad pugnam præparant, ne adveniēns Rex Haraldus e manibus eorum elabatur. Haraldus autem Rex Daniæ sæpius occulte cum Haqvino Barone sermones cædebat¹, quid autem inter se constituerint, paulo post fortasse constabit.

CAP. III.

Haraldus Grafeld in Dania a Gullharaldo opprimitur.

Haraldus Grafeld Rex Norvagorum in Daniam iter parans duas naves, adjunctis sibi trecentis² viris, instruit, portuque solvens in sinum Lymicum Daniæ, quem Haqvinus Baro et Gullharaldus occuparunt, de nullo minus quam insidiis cogitans appulit. Ut autem illi sub monticulo quodam in insidiis latentes Haraldum Grafeld adventantem cernunt exigua militum manu stipatum, sic Gullharaldum Haqvinus alloquitur: En incidit in casses nostros præda petita; quare te tuis tantum copiis Haraldum lacessere velim, cum nihil opus sit numeroso exercitu in tam paucis profligandis et opprimendis.³ Nec integrum mihi est hoc negotium suscipere, cum non dubium sit magnam cognatorum meorum partem in Haraldī Regis comitatu esse. Ego autem victoriam tibi contingere facile patiar.

His exstimulatus in pugnamque revocatus Gullharaldus classicum cani jubet, deinde classe sua in Haraldum Regem impetum facit. Haraldus vero Rex se jam inopinato oppressum cernens, suos arma capessere⁴ jubet, simul etiam hostes, qui sint, quisve eorum princeps interrogat. Respondit arroganter satis Gullharaldus, eum esse classis ducem, cujus imperium jure optimo Norvania jam diu ab Haraldo injuste occupata agnoscere deberet. Rex deinceps quærit, cujus sit ista classis, quæ sub colle lateat. Respondit⁵ in-

¹ cedebat 1778.   ² „400“ Fm. S. XI. 22.   ³ „cum nihil-opprimendis“ mgl. i 1778.

⁴ capescere 1778.   ⁵ 59: „respondet“.

solens Gullharaldus nihil attinere eum scire, cujus sit, quia nihil ei sit profuturus.¹ Tum Rex Haraldus se ipsum erigens subjunxit: Hoc mihi solatio est, inquit, quod, licet victoriam in hoc conflictu obtinueris, non tamen victoria tua diuturna² erit, nec diu gaudebis te Haraldum oppressisse: Spero enim Haqvinum Sigvardi Baronem cædem meam et meorum, quam primum potuerit, ulturum et de scelerata tua vita supplicium dignissimum sumpturum. Cui Gullharaldus: Vide, obsecro, ne in caput tuum tanta verborum licentia redundet.

His dictis certamen navale acerrimum initur, in quo Haraldus Grafeld, cum diu hostium impetum sustinuisset, parte exercitus sui necata, parte suffocata, occubuit.

CAP. IV.

Haqvinus Baro Gullharaldum e medio tollit et toti Norvagiæ solus præficitur.

Haqvinus pugnae finem factum et Haraldum Grafeld rebus humanis exemptum cernens, suis convocatis militibus, quoniam loco hoc Gullharaldi factum ponant, interrogat; qui responderunt: Frustra id a se queri, quandoquidem de ultione a Gullharaldo sumenda, ut ut Norvagorum mors acerbe eis accideret, cogitare haud quaquam possent. Tum Haqvinus: Multi Norvagorum in posterum³ amicis, cognatis et affinibus destituentur, nec dubium mihi est magnum familiarium et cognatorum nostrorum numerum misere vitam finisse; quare animum, obsecro, recipiamus, fortesque viros nos præstemus, nec sinamus Gullharaldum impune nostro summo cum dedecore elabi e nostris manibus, alioqui a nostratibus nota ignaviae et timiditatis nobis inuretur, et poterimus toto vitae curriculo ignominiam tantam non⁴ effugere. Milites uno ore se jussis domini obtemperaturos recipiunt, et jam dudum caput periculis objectare paratos significant.

Haqvinus igitur socios recta ad classem Gullharaldi naves dirigere buccinaque signum dare jubet. Quo facto Gullharaldi comites perterrefacti Haqvinum interrogabant, quæ sit ejus intentio, quodve propositum. Haqvinus respondet: Duas vobis⁵ condiciones oblatas noveritis, quarum utram libuerit, eligite, aut ut manus mecum jam nunc conseratis, aut ut Gullharaldum nobis vinctum detis. Illi se Haqvino viribus impares esse sentientes ducem suum Gullharaldum hostibus pro arbitrio illudendum et affigendum tradunt,

¹ 59: profuturus.   ² 1778: diurna.   ³ imposterum: 1778.

⁴ mgl. i 59.   ⁵ nobis: 1778.

quem variis contumeliis et injuriis affectum Haqvinus ex arbore suspendi curavit, se hoc modo Haraldi Grafeld cæterorumque Norvagogorum in acie cæsorum mortem ultum esse simulans.

Hinc thesauris omnibus Gullharaldi ad se translatis, Haraldum Gormonis Regem Daniæ convenit, ejusque se judicio submittit.¹ Rex eum liberum pronunciat, et si quid injuste fecerit, libenter condonat. Multi hic ex eorum gestibus et colloquiis amicissimis collegerunt, tam eos² in Gullharaldi quam Regis Haraldi Grafeld³ necem conspirasse.

Rex Haraldus Haqvinum toti Norvagiæ præfecit, sed hac lege, ut, si quando bellum Haraldo indiceretur, auxiliumque Haqvini imploraret, ille exercitu ex omni Norvagia collecto in Daniam, nulla interposita mora, proficisceretur. Regem item, quoties ei injungeretur, communicandorum consiliorum causa convenire tenebatur. Præterea tributa quotannis solvere jubebatur.

Hac pactione confirmata, e Dania in Norvagiam auro et argento (duas enim arcas, quas e navibus Gullharaldi eripuerat, thesauris et gemmis pretiosissimis repletas et tantæ magnitudinis et ponderis, ut duo viri e terra eas vix levare possent secum evexit⁴) onustus vela dedit.

CAP. V.

Gunnildæ Reginae miserabilis sed tamen factis dignissimus exitus.

Ut Norvagiæ littus salvus et incolumis Haqvinus tetigit, Gunnildam Reginam curis intabescens primum omnium convenit, atque ut de interfectoribus⁵ Regis Haraldi Grafeld poenas repetivisset, dolorem, quem ex interitu filii conceperat, imminuere studens, ei narravit. Haraldum etiam Regem Daniæ ejus nuptias ambire commiscitur, et hoc sibi certo constare asserit, quare obnixè rogat, ut in Daniam iter suscipiat, se de navibus et ministris ei prospecturum esse recipiens. Gunnilda Haqvini commento rem subesse putans itineri se accingit, et in Daniam centum viginti comitata satellitibus appellit, quam regis⁶ famuli nobilesque viri magna pompa et reverentia excipiunt, et in curru satis magnifico ad convivium (ut illi dicebant) solennibus nuptiis destinatum ducturi collocant.

Jamque diem totum laborioso itinere confecerant, cum ad loca fossis et voraginibus invia veniunt. Hic arreptam Reginam

¹ 59: ejus se judicio submittens.

² 59: eos tam.

³ Grafed: 1778.

⁴ „secum evexit“ mgl. i 1778. ⁵ infectoribus. ⁶ 1778: regii, i 59 rettet til „regis“.

Gunnildam funibus vinciunt, laqueoqve collum obstringentes et anchora dorso alligata in voragines projiciunt, quibus postea hic miserabilis sed tamen factis et vita impiissima dignus Gunnildæ exitus cognomen peperit.

Quibus confectis, regia petunt tecta et Haraldo Regi, quæ fuerint Gunnildæ fata, exponunt, quibus ille majorem in modum delectabatur. His ita gestis et rebus undiqve compositis, Haraldus et Haqvinus multum diuqve a bellicis immunes tumultibus consederunt. Haqvinus vero pacta tributa Haraldo in universum quotannis dare se posse negabat. Hoc pacto anni aliquot, Rege Haraldo tributa non exigente, elabuntur.

CAP. VI.

Cæsar Otto Danis bellum movens fugatur. Vallum Danicum instruitur.

Rege Haraldo ad regni Danici gubernacula sedente, Saxoniarumque regionibus, quæ Peito dicebantur, Otto Cæsar et cum eo duo barones, quorum alteri Urguthrioto alteri Brimisciario nomen erat, imperavit.

Fertur quodam die natalitiorum Servatoris Domini nostri Jesu Christi votum nuncupasse, se tres annos totis viribus illud unum acturum, ut in Daniam Christianismum (si ullo modo fieri posset) et fidem sacram inveheret. Cui voto ut satisfaceret, exercitum ex omnibus regnis et provinciis suis anni unius spatio conscripsit, et quam maximas potuit, copias coegit.

His rumoribus in Daniam perlatis Regique Haraldo significatis, quadraginta legati¹ in Norvagian ad Haqvinum a rege mittuntur, qui in summo tam religionis quam vitæ fortunarumque discrimine ab Haqvino opem auxiliumque petant. Haqvinus rem maximam agi videns Haraldi Regis petitioni non gravatim annuit, existimans id, quod erat, Dania Christo lucrata, non multo² post Norvagian a veteri religione et patrum suorum institutis discessuram. Itaque collectis celerrime centum præsidariis navibus, in Daniam citato cursu venit, exceptis illis, qui spontanea voluntate Haqvino suppetias lauri undiqve confluerant. E navi egredientem Haqvinum rex honorifice excepit, omnemque Norvagian pubem lautissime tractavit.

¹ „60 manna“ Fm. S. XI 26.   ² multum, 1778.

De Cæsaris Ottonis adventu certiores facti Haraldus et Haqvinus navali eum proelio exceperunt. Pugna acerrima simul et gravissima initur, cæduntur ex utraque parte plurimi, plures autem a Cæsarianis partibus orco dantur. Hic fuit primi certaminis exitus. Triduo elapso reparatis viribus terrestri proelio Haraldum Regem laccessivit Cæsar, sed fortunam expertus est longe adversiorem¹. Plurimis enim amissis sociis, fuga vitæ consulere et ad naves summo cum discrimine se recipere cogebatur. Itaque ingenti ira ob recentem cladem percitus juramento minatus est, se (modo redire fata sinerent²) aut ad fidem Christianam Danos adacturum, aut bello vitam finiturum. Ita tristis et indignabundus in regnum proprium magna clade affectus cursum instituit.

Haqvinus interea in aula Regis Haraldī commoratus consilium de instruendo Vallo Danico dedit, cujus formam infra subjiciemus. Multa etiam sub suum e Dania discessum de tributis Haraldo debitis egit, quæ in tanta rerum perturbatione et bellicis tumultibus solvere se posse negabat. Rex nihil e contra, tantummodo signitiam Haqvini in reddendis annuis censibus paululum taxabat.

Haqvinus tum, confectis omnibus negotiis, in Norvagiam lætus de novo triumpho profectus est. His gestis, tres continuos annos a bellicis tumultibus cessatum est.

CAP. VII.

Otto Cæsar, collecto denuo exercitu, Daniam invadit. Haraldo Regi Haqvinus in auxilium venit, et ejusdem mira calliditas et versutia.

Rursus, de novo invicta militum manu collecta, in Daniam Otto Cæsar agmina convertit, prioris belli, si fieri quoquo modo posset, damna³ resarturus.

Quod cum Rex Haraldus auribus accepisset, missis in Norvagiam quadraginta, ut prius, legatis, Haqvini per eos opem et auxilium implorabat. Id ab Haqvino haud ægre impetratum est, cui quam maxime in votis erat Christianam religionem ab hisce regnis exulare. Conscriptis igitur undique militibus, rebusque necessariis ad protectionem comparatis, in Daniam trajecit, et Regem Haraldum, sui desiderio intime flagrantem, duodecim comitatus viris convenit. Rex ejus adventu majorem in modum recreatus, quæ potuit animi alacritate eum excepit, officiose gratias agens,

¹ 1778: adversariorem. ² Begge Afskrifter har „sinerant. ³ damnum: 1778.

quod summa urgente necessitate auxilio se non destituisset. Tum inter cætera, ubinam reliqui Haqvini comites sint, rogat. Quo respondente, curam navium asservandarum eis commissam esse, rex sic intulit: Placet per nuncios eos deduci ad convivium, quod tibi, Haqvine, tuisque sociis instruendum curavi. Abnuvit Haqvinus, multa sibi cum rege prius agenda dictitans, quam in aulam adducantur. Itaque in conclave soli secedunt; quo ut perventum est, Haqvinus sic prior incepit:

Me tibi, o Rex, ait, et hos duodecim comites meos ad quævis a te nobis injuncta fideliter exsequenda et in rebus adversis tibi opem ferendam obligatos esse, ingenue fateor. In reliquos autem, qui una mecum advecti sunt, nihil te juris habere puto. Cui Rex: Non infitias eo, spem tamen concipio, te pro singulari et arctissima nostra amicitia, quam inviolatam servari decet, cum omni militum tuorum numero operam mihi locaturum tuam. Respondet Haqvinus: Num a quoquam Norvagorum impetrare potero, ut se hastis et telis hostilibus nullam gratiam, nullum præmium reportaturus objiciat? Tum Rex: Quibus ego officiis tuam tuorumve militum operam demerebor? Cui Haqvinus: Id, inquit, paucis expediam: Sic illis stat sententia, ut si, quod petis, obtinere cupis, tributa Norvagica, quæ exactorum aliquot angustiae, nempe bellici tumultus reddere vetuerant, in universum condones, et omne jus, quod in Norvagam habere videris, remittas. Quod si has condiciones non acceperis, abitum illico minantur. Ego autem et duodecim comites mei tibi nostram operam, quantum in nobis est, locabimus. Hic rex obtulit, longoque interposito silentio, tandem in hæc verba prorupit: Quem non astutia et dolis, Haqvine, vincis? Quem non tuis technis irretitum tenes? Miserrimæ sane sunt rerum mearum conditiones. Tum Haqvinus: Harum, inquit, utram voles, eligito. Tributa Norvagica, crede mihi, haud tibi erunt emolumento, si in Dania hic hostium armis forte cecideris. Tum rex: Quid hic diutius hæreo. Tu tuis me juvato copiis: mihi enim oblatas condiciones subire certum est.

Tum convocatis omnibus Haqvini cohortibus, Rex Haraldus tributa, denique quicquid in Norvagam juris obtineat, se remittere publice proclamat, idque data fide et dextris junctis confirmat.

Quibus gestis, conscensis navibus, Haraldus sua classe ad amnis Slesvicensis ostium, Haqvinus vero ex altera parte ad Eidoram fluvium appulit.¹

¹ Fm. S. XI. 31 har begge i omvendt Stilling.

CAP. VIII.

*Qvo pacto Olai Norvagi consilio Vallum Danicum superatum sit.*¹

Cum Haqvinum Baronem Regi Haraldo in auxilium venisse Cæsari Ottoni innotuisset, Brimisciarum et Urguthriotum Barones cum duodecim præsidariis navibus in Norvagiam misit, qui eam, Haqvino in Dania militante, Christiana religione imbuerent.²

Vallum autem Danicum conspiciens, nullis id machinis, aliis propugnantibus, superari posse non dubiis signis colligebat, quocirca classe conscensa, proelium navale cum Rege Haraldo commisit, quod æqua fortuna ab utraque parte gestum est. Deinde in Haqvinum versa classe, cum eo diversa tamen fortuna confligit, nam amissis pluribus militibus, fugæ sese dare cgebatur.

Cum tamen ad portum vicinum cursum dirigeret, quinque naves non infimæ magnitudinis offendit: Qui cum interrogaret, quisnam dux navium esset, nomen ei Olao (Danice *Ole*) esse accepit. Cum iterum, cujus religionis esset, quævisset, respondet Olaus se Christum profiteri, et in Hybernia sacro baptismate initiatum esse respondit, addit etiam suam operam Cæsari paratissimam fore, si modo usus eam exigere videretur. Qvam cum Cæsar animo libentissimo amplecteretur, Olaus cum trecentis viris Cæsarianis partibus se adiunxit.

Non longo post tempore, deficiente commeatu, coepit in castris Cæsaris fames pullulare. Jam enim colonos, qui in viciniis³ erant, omnibus exuerant fortunis, nec erat, unde victui necessaria acquirerent. Aut itaque suscepta expeditio (ut sapientioribus visum est) relinqvenda erat, aut equi aut muli sedandæ fami destinandi erant, quod non exiguam molestiam et curas Cæsari creabat.

Vocato itaque ad se Olao, rem ei omnem exponit, et ut utile consilium excogitet, obnixè rogat. Olaus se id facturum pollicetur, hac tamen lege, si prius omnes suis consiliis obtemperaturos se reciperent. Cæsare vero et reliquis annuentibus, Olaus hunc in modum locutus est: Quod in aliis rebus summum est et optimum, id hic etiam primum et præcipuum erit, divinæ nimirum opis imploratio; in Deo, inquam, Patre, Filio et Spiritu Sancto spem nostram certa fiducia collocabimus. Sex deinde dierum jejuniis, si forte ea

¹ Denne Sætning med hele det næste Punctum er i 1778. ved Afskriverfeil en eneste fortløbende Overskrift.

² „imbuerunt“, 1778.

³ vicina, 1778.

ratione victoria nobis contingat, nos obligabimus. Præterea eqvos et caballos nos neutiquam (horum¹ enim Deus nobis interdixit) attingemus. Divina clementia de victu et rebus necessariis nobis providebit. Illud etiam volo, ut fascem lignorum in vicina sylva quilibet succidat, eumque ad Vallum Danicum apportet. Hæc ille. Operis autem seu valli hæc fere forma erat.²

Primum vallum ipsum ex trabibus ingentibus compactum hinc atque hinc clavis revinctum fuit. In summitate autem valli propugnacula, a se invicem centum orgyrum spatio remota, constructa fuere. Exteriorius autem fossa decem orgyas lata totidemque profunda accessum valli prohibebat. Porro lignis et trabibus ex Olai sententia allatis, pontes ex adverso uniuscujusque³ propugnaculi ad vallum usque pertingentes, construunt. Deinde omnia vasa fomitibus et virgultis ignem facile concipientibus completa incenduntur et vallo propugnaculisque admoventur et subjiciuntur. Hac ratione vallum omne, austris spirantibus, sequenti nocte exustum, et⁴ propugnacula absumpta sunt. Die elucescente⁵ tantæ a nubibus pluviae destillabant, ut summam omnibus incuterent admirationem. Hujus autem aquæ beneficio carbones et favilla, præter quæ nihil de tanto opere supererat, extincta sunt ita, ut libera toti exercitui via undique pateret.

Haraldus autem et Haqvinus, his visis, ad naves citato cursu contendebant. Cæsar itaque per pontes, quos ventorum violentia ab igne conservaverat⁶, traducto exercitu, in acquiriendo commeatu totum diem transigebat. Jam enim totum quatrimum jejuniis corpus maceraverat⁷. Tum accersito ad se Olao, cujus nationis sit, inquit. Ille se ortu Norvagum⁸ esse respondet.

CAP. IX.

Haraldus et Haqvinus tribus victi conflictibus pacem petunt et Sacro Baptismate⁹ abluuntur.

Vallo Danico divina ope prudentiaque Olai exusto, Haqvinus et Haraldus cum Cæsarianis ter, sed parum prospere, proelium ter-

¹ Saal. begge Afskr.

² Fra "Hæc ille." lader 1778 være en ny Linie for sig.

³ „unius cujusque“, 1778.

⁴ „et“, udeladt i 1778. ⁵ „eluscente“, 1778.

⁶⁻⁷ 59: „conservarat“, „macerarat“.

⁸ 1778: Norvagum ortu. ⁹ sacra baptismate. 59.

restre commiserunt. Etenim in singulis conflictibus fuga facta vitæ suæ consuluerunt. Cæsar vero et Olaus Daniæ incolis harum conditionum alteram eligendam proposuerunt, ut aut una cum pace Christo nomina darent, aut etiam in ista cæcitate vitam finirent. Quidam ex his Cæsari lubenter morem gesserunt, alii vero ad supplicium tracti misero exitu vitam clausuerunt. Cæsar itaque, maxima Daniæ parte pervagata, religionem Christianam studiose promovebat. Cumque eam cupidis animis plerosque¹ amplecti, pluresque Cæsarianas² partes quam suas fovere intelligerent Haraldus et Haqvinus, id solum sibi consilii relictum viderunt, ut Cæsari se submitterent et fidem Christianam subirent. Itaque missis ad eum legatis, pacem ejusque amicitiam suppliciter petunt, quibus ille liberaliter respondit, pacemque se eis minime denegaturum, si cum verbis mens consentiret, spondit. Insuper diem et locum conventui³ dixit.⁴ Quibus acceptis nunciis, Haraldus et Haqvinus ad præstitutum locum iter faciunt⁵, ibique Cæsarem cum Olao conveniunt. Illud hic obiter inserere libet⁶, conventum in Dania frequentiore nunquam fuisse. Erat id temporis cum Cæsare episcopus quidam, nomine Poppo; hic præcipuos fidei articulos et miracula, quæ ad stabiliendam suam doctrinam Deus ediderat, luculenta et perspicua oratione recitabat. Rex autem Haraldus a paterna consuetudine nudis verbis se non posse facile deduci ajebat, nisi evidenti aliquo argumento Cæsaris religionem sua potiore esse declararetur. Tum Poppo percunctatus est, an monitis suis obsecuturi essent, si ad candentis ferri tactum manum ejus illæsam conspicerent. Quibus uno ore acclamantibus, Poppo nuda manu ferrum candens apprehendit, eoque ad miraculum usque spectantium retento, illæsam regi manum conspiciendam præbuit.

Qvo viso miraculo, Haraldus, abjuratis, quos prius coluerat, diis, sacro baptismo se suosque initiari animo lubentissimo⁷ patiebatur. Haqvinus etiam cum suis, licet invitatus, ad baptismum adactus est. His gestis, convivio magnifico celebrato, amicitiam inter se Cæsar Rexque Haraldus conglutinant. Haqvinus vero in patriam reditum⁸ parans, veram religionem totis viribus in Norvagia se publicaturum⁹ jurejurando recepit, in cujus rei firmitudinem cum a Cæsare sacerdotes aliquot accepisset, mari se credidit.

¹ pluresque, 1778.   ² Cæsareanas, 59.   ³ conventus, 1778.

⁴ I 1778 begynder her en ny Linje.

⁵ interfaciunt i et ord, 1778.   ⁶ licet, 1778.   ⁷ 59: libentissimo.

⁸ 1778: reditus.   ⁹ 1778: publicaturum se.

Cæsar, hac parta victoria, omnibusque in Dania pro arbitrio constitutis rebus, domesticum iter ingressus est, Olaum omnibus modis rogatum habens, ut se itineris comitem præberet; qui cum alio sibi iter esse prætenderet, non sine maxima gratia a Cæsare dimissus est. Hic fuit Olaus Triggonis¹, cui postea Norvagici regni fasces² obtigerunt, prout in historia Norvagica videre licet.

CAP. X.

Haqvinus a Religione Sacra defecit.

Haqvinus in Norvagian cursum dirigens in Gotlandia delubrum prædices³ et magnificum Jovi que sacratum esse accepit. Ad quod invisendum cum cupido eum incenderet, depositis in terram sacerdotibus a Cæsare acceptis, in Gotlandiam navigavit. Quo ut ventum est, deposita in terram parte exercitus, regionem populabundus peragrat, delubroque (quo⁴ idola asservabantur) ab imis everso fundamentis, et custodibus partim fugatis partim occisis, ad naves magna pecuniæ vi, qua delubrum spoliavit, onustus se recepit.

Ottarus vero partis Gotlandiæ præfectus, cum sic Haqvinum et quidem impune grassari intelligeret, conscripto exercitu, se adversus eum armavit. At Haqvinus, qui se viribus inferiorem agnovit, velis vento datis, in Norvagian cursum direxit. Porro Urguthrioto⁵ et Brimisciario (quos in Norvagian a Cæsare missos fuisse superius proditum est) tantum Haqvini adventus timoris incussit, ut, continuo fuga facta, cum octo navibus Christianorum Norvagorum animabus oneratis mari se committerent. Etenim ii, in quorum animis Christiana fides obfirmata fuit radicesque altas egit, patria domoque exules esse maluerunt, quam a Christo, quem Haqvino exosum esse non dubitabant, resilire.

Haqvinus vero in Vicham veniens, cum Norvagian ad Lidandis-nes⁶ usque Christo nomen dedisse intellexisset, tanta effervuit ira, ut omnes idolis⁷ hostias libare renuentes ad tristissima quævis supplicia pertraheret. Defecerunt itaque plurimi, qui sacro baptisinate initiati fuerunt; quidam vero Christianæ religionis sectatores in spontaneum exilium secesserunt. Haqvinus autem apostata factus, omni Divinitatis cultu patria ejecto, veteres superstitiones studiosissime promovebat, et delubra idolis suis exstruenda curavit,

¹ 59: Tryggonis.   ² 1778: faces.   ³ Begge Afskr. har „prævidens“.

⁴ Begge Afskr. mangle her rimeligvis: C. o: centum, cf. Fm. S. X 252. Fm. XI 40.

⁵ 1778: Urguthioto uden figd. „et“.   ⁶ 1788: Lindendesnes.   ⁷ 1778: idolas.

qvæ barones Cæsariani demoliti fuerant. His gestis, in summa pace et tranquillitate Norvagicarum rerum solus potitus ab omnibus actionibus immunis fuit, qvem sic Norvagiæ imperantem nunc relinqvemus. Jam enim alio paulisper stylus ¹ vertendus est.

CAP. XI.

Acho quidam fratris sui criminationibus ab Haraldo Rege occiditur.

In insula Daniæ Fionia vir quidam Toko nomine, cui uxor Thorvora ² fuit, degebat. Hic tres filios, Achonem natu maximum, Polnerum, et Fiolnerum ³ thoro illegitimo natum suscepit. Senio ⁴ autem morboque fatigatus vitæ exitum præ foribus esse cernens legitimos filios Achonem et Polnerum bonorum omnium hæredes constituit, quibus, patre defuncto, paternas opes ad se transferentibus, indignabundus minimus natu Fiolnerus, quid sibi relinquerent, quærebatur. Sed cum minus optatum ferret responsum, nec tantum, quantum volebat, impetrare posset, ad Regem Haraldum Daniæ præsidem, relictis paternis laribus, migravit, et ei se famulatio adstrinxit, cui sua facta et vitam adeo probavit, ut rex eum consiliarium sibi deligeret. Erat autem vir mediocris sapientiæ, et in consiliis communicandis prudens, sed admodum malignus. Nam fratres suos, et vel maxime Achonem apud regem deferre et novis semper criminibus lædere (dictitans, Achone vivo, regem ab insidiis tutum non fore) nunquam intermisit. Variisque criminationibus et calumniis effecit, ut Acho in odium et indignationem regis incurreret. Acho autem id temporis ante omnes, qui non admodum claris natalibus orti erant, facile primas tenuit. Etenim piraticam faciendo bellicæ virtutis documenta variis in locis edidit. Cum autem tempore quodam in hyberna naves redacturus in portum quendam Selandiæ cursum direxisset, a Regis Haraldi classiariis, qui eo, jubente rege, cum ⁵ decem navibus venerant, nihil mali metuens cum suis omnibus crudeliter trucidabatur. Quibus nunciis ad Polnerum perlatis, tantum ex fratris cæde mæroris concepit, ut de lecto surgere vix posset. Hunc morbum augebat et illud, quod, quia cum potentioribus res erat, ulciscendi spem in universum ⁶ sibi ademptam vidit.

¹ 1778: stylus paulisper.   ² 1778: Thorvara.

³ 1778: Fiolneum. (59 ofte: „Fjølnerus“, „Biørno“ etc.)

⁴ 1778: suscepit, senio.   ⁵ 59: mgl.   ⁶ 1778: universam.

CAP. XII.

Polnerus filiam Ottari Baronis uxorem ducit.

Sigvardo¹ cuidam viro nomen erat; ei quondam cum Polnero et Achone communis fuit educatio. Isque jam divitiis et sapientia clarus cum Polnero fraternam semper colebat amicitiam. Qui cum invisendi Polneri gratia ad eum se contulisset, inter alia, ut ad ducendam uxorem animum appelleret, suam ei in isto negotio ultro operam deferens hortabatur. Ei sententiæ Polnerus, hoc enim potissimum doloris sui levamen fore sperabat, subscripsit.

Sigvardus igitur, nave conscensa², in Gotlandiam ad Ottarum Baronem transmittit, ejusque filiam Ingiborgam Polnero uxorem petit, multis interea divitias Polneri commendans et Achone (cujus fortitudo et dotes Ottaro cognitæ erant) nihilo inferiorem eum esse prædicans. Ottarus consentit, filiamque absenti Polnero despondet. Dies nuptiis in Fionia propter Polneri infirmitatem celebrandis dicitur. Porro Sigvardus voti compos factus in Fioniam rursus vela fecit, Polnerumque jam morbo fere confectum de prosperis successibus certiore reddit. Quibus ille auditis his affectus³ est, ut morbi continuo levationem sentiret, paucisque post diebus ad pristinam sanitatem rediret.

Interea⁴ ex Gotlandia magna pompa Fioniam Ottarus cum filia advehitur et a Polnero, prout par erat, honorifice excipitur. Deinde nuptiarum solennia summa cum lætitia peraguntur. Convivio autem in multam noctem pertracto, cum ad somnum nova nupta se composuisset, tale ei somnium obtigit. Inter texendum telam capita humana stamini appendentia videre visa est, quorum unum, tela vehementius forte concussa, cum dejecisset, præhenso eo, Haraldi Regis caput esse agnovit. Evigilans vero somnium Polnero retulit, ex quo ille aliquem de sua prosapia⁵ surrecturum collegit, qui ob interfectum Achonem ultionem de Rege Haraldo et Fiolnero sumeret. Polnerus autem successu temporis ex Ingiborga filium Palmatokonem nominatum suscepit. Fuit is ante omnes suos cœtaneos sapienti solertique ingenio Achoni patruo suo per omnia simillimus. Hic cum adolescentiæ terminos fere excessisset, patris sui bonis, qui id temporis diem suum obiit, præficiébatur. Porro, quia in paternis ædibus delitescere ignominiosum judicabat, duodecim instructis navibus, exteras terras petebat, easque crebris bellis summa dexteritate et felicitate⁶ lacessivit.

¹ 1778 overalt i dette Cap.: Sygvardus etc.   ² 1778: confecta.   ³ arrectus?

⁴ 1778 har ikke Liniebrud.   ⁵ 59: prosopia.   ⁶ 59: facilitate.

CAP. XIII.

Palmatoko uxorem accipit.

Hisce temporibus Baro quidam Stemnerus, cui filia Oliva spectatæ probitatis et sapientiæ et elegantissimæ formæ virgo fuit, administrabat.¹ Quo cum aliquando Palmatoko vi tempestatis et fluctuum dejectus esset, prædonem agere et regionem depopulari instituit. Oliva vero de Palmatokonis proposito certior facta id cepit consilii, ut, eo ad convivium invitato, hac, si fieri posset, ratione hostilia arma a patriæ finibus arceret. Nec spe sua virgo solertissima frustrata est. Palmatokus² enim virginis et modestia et sapienti invento permotus non modo benevolentiam benevolentia, ab hostilibus incursionibus abstinendo, recompensavit, verum etiam parentum consensu eam sibi uxorem adscivit. Cumque anni spatio in Bretlandia consedisset, assumpta secum conjuge, in Fioniam rursus vela dedit. Jamque eam apud omnes bellicæ laudis aliarumque virtutum opinionem consecutus erat, ut nullis non in Dania, licet magni nominis viris, tam solertia quam fortitudine præferendus videretur.

CAP. XIV.

Haraldo filius nascitur, quem tamen suum non agnoscit.

Rex Haraldus (prout tunc temporis regibus in more positum fuit) conviviis sæpiuscule nullis negotiis impeditus interfuit. Eum in Fioniam venientem Palmatoko lautissimo convivio excepit, virginemque tenuioris fortunæ, attamen speciosissimæ formæ Samæsam³ nomine, quæ lectum regi sterneret aliaque munia regi debita obiret, in conclavi regio constituit. Vertente hyeme Samæsam uterum ferre Palmatoko animadvertens, cum quo consuevisset, interrogat. Illa rem omnem fassa Haraldum Regem suis potitum esse complexibus affirmabat, peperitque non multo post puerum, cui nomen Svenoni inditum est.

Porro⁴ triennio exacto, cum ad Palmatokonem regi divertendum esset, his Samæsam verbis, quibus regem adoriretur, armavit.

¹ Her mangler i begge Afskr. Rigets Navn, Bretlandiam. Cf. Fm. S. XI 50.

² Begge Afskr.: Palmatokus.

³ 59: Sam-æsam.

⁴ 1778 har ikke Liniebrud.

Talibus, inquit, regem, omni deposita formidine, assumpto tecum puero, alloquitor: Te solum, Rex Serenissime, hujus pueri patrem compello propalamqve fateor.¹ Is autem qualitercunqve hæc exceperit, tu vide, ne qvem tibi injiciat timorem, neqve enim meo carebis subsidio. Illa dictis audiens mandata fideliter exsequitur.² Tum rex indignabundus ait: Cedo nomen tuum. Cumqve illa³ Samæsæ sibi nomen esse fateretur, rex ira percitus: abi, inquit, in malam rem, impudentissima, et scito, si sæpius isthæc ingeminaveris, non te id impune ablaturam.⁴ Tum Palmatoko: Id unum fæminam dicere existimo, qvòd necessitate compulsa non potuit non dicere, et certe id mihi vitam moresqve probavit, ut, qvòd asseverat, in dubium revocare non possim. Et ego (qvia rem tibi gratam me facturum putavi) hic eam totum triennium cum filio alui. Cui rex: Nihil minus, Palmatoko, cogitabam, qvam te talia contra me machinaturum. Isthuc hercle, ait Palmatoko, non feci. Interea tamen, hoc tibi persvadeas, velim, ita me cum puero acturum, ac eum Rege Haraldo Gormonis natum certo statuam. Sed nunc hæc missa faciamus. Scyphis alter alterum oblectemus. Post hæc rex, nullis a Palmatoko⁵ ornatus honorariis, non sine ingenti stomacho discessit. Palmatoko ex Oliva filium nomine Achonem suscepit, qvem cum Svenone educari et utrumqve in artibus iis temporibus in pretio habitis imbui curavit.

CAP. XV.

Sveno naves patri extorquet ac in ejus regno piraticam exercet.

Sveno annum ætatis agens decimum qvintum a Palmatokone educatore suo accersitus, qvìd de rerum suarum statu cogitaret, qvòdve vitæ genus sectari vellet, interrogabatur. Qvi se id totum educatoris sui judicio et voluntati permittere, a qva ne latum ungvem discedere vellet, respondit. Cui Palmatoko: siqvìdem ita stat tibi sententia, nunqvam mea opera, qvoad vixero, frustrabere. Hoc itaqve primum tibi svadebo: Permutato habitu lares paternos vises pannosus, ejusqve filium te esse audacter asseverabis. Paruit Sveno, hisqve instructus in conspectum patris sui prodit. Cui rex stomachabundus sic respondit: Impudenti matre te natum esse non

¹ 1778: propalam fateor.   ² 59: exequitur.   ³ 1778: illud.

⁴ 1778: oblaturam.   ⁵ Begge Afskr.: „Palmatoko“.

dubium est, quantumvis de patre ambigitur, nihil enim præter stultitiam spiras. Tum Sveno: Si, inquit, me filii loco non habes, neque hic diutius pateris, saltem trium navium militibus et armamentis instructarum me fac compotem. His contentus patria discedam, id tamen interea constanter affirmo, me solo te patre natum esse. Hoc modo Sveno petitionem suam obtinuit, sed hac lege, ut nunquam in patris conspectum prodiret. Acceptis itaque navibus centumque non delectis militibus, in Fioniam transmisit.

Palmatoko autem his navibus tres alias magnitudine et splendore reliquas¹ antecellentes adjecit, in quas delectorum militum numerum centum quinquaginta distribuit. Sveno, navibus acceptis, consilio Palmatokonis in regnum paternum crudeliter sæviit, sed imminentibus hyemis frigidibus, in Fioniam, tribus navibus vi tempestatis amissis, reversus liberalissimo hospitio a Palmatokone exceptus est. Primo vere Svenonem ad se accersitum his Palmatoko alloquitur: Nunc denuo aut paternas ædes² repetes, aut a patre sex longa navigia postulabis. Sveno Palmatokonis consiliis obtemperans patrem revisit, navesque sibi dari petit, quas iisdem, quibus ante³, conditionibus sed multo ægrius impetravit. In Fioniam reversus aliis sex navigiis a Palmatokone donatur, jamque denuo mari se committere et Daniæ arma inferre jubetur. Nec mora, Selandiam et Hallandiam, pagis compluribus igne, hominibus ferro truculenter absumptis, noctes et dies prædabatur et devastabat, hyeme autem maritimos cursus impediens, in Fioniam se recepit. Porro vertente hyeme, rursus Palmatokonis consilio patrem adit, et suis duodecim navibus totidem armis et militibus instructissimas addi postulat. Renuebat prius pater, utpote cujus petitioni obsequi non minus iniquum quam impium esset, quandoquidem ea sibi subditisque detrimento esset⁴ maximo. Sveno cum precibus suis locum nullum dari cernit, alia nunc aggredi via tentat, patrique illico bellum interminatur, nisi⁵ petitioni suæ annuat. Rex pacis amantissimus naves Svenoni duodecim⁶ tradi curat; quibus acceptis, in Fioniam cursum dirigit et Palmatokoni, quid sibi cum parente sermonum intercessisset, exponit; cui Palmatoko: Nunc demum, ait, ad diu optatum finem res tuas⁷ perductas esse solide gaudeo. Jam vero, quid in posterum⁸ te facere velim, sic paucis accipe. Ego hac æstate in Bretlandiam ad Stemnerum socerum⁹ meum profecturus sum. Tu in-

¹ 1778: reliquis.   ² 1778: sedes.   ³ 1778: antea.   ⁴ Begge Afskr.: esse.

⁵ 1778: si non.   ⁶ duodecim mgl. i 1778.   ⁷ Begge Afskr.: suas.

⁸ 1778: imposterum.   ⁹ 1778: socium.

terea toti Daniæ, sola excepta Fionia, bellum facies; quod si arma contra te sumere quispiam audebit, ego tibi, si quoquo modo fieri potest, subsidio veniam. Illud autem memineris terga hostibus te meo consilio nunquam daturum. Quibus dictis, Palmatoko, navi conscensa, in Bretlandiam vela facit; Sveno autem nutricii præceptorum non immemor, quam potest, truculentissime in omnes Daniæ incolas, præterquam Fionos, sævit, eosque omnibus exutos¹ fortunis crudelissime trucidat. Qui vero e Svenonis manibus elapsi sunt, fuga ad Haraldum facta, per omnia sacra, manibus in coelum sublatis, eum obtestabantur, ut his malis citissime occurreret, et aut reprimeret aut opprimeret Svenonem impune ceu lupum in oves grassantem.

CAP. XVI.

Palmatoko Regi Haraldo vitam sagitta adimit.

Rex Haraldus incolarum Daniæ creberrimo incursu miserandisque gemitibus, ipsa denique necessitate et effreni Svenonis amentia compulsus arma contra filium (horrendum sane dictu) invitatus sumit, deductisque in altum quinquaginta lectissimis navigiis, Svenonem navibus stipatum 24 ad Bornholmiam nocte fere intempesta offendit.

Die² illucescente ad arma confestim utrinque curritur maxima ab utraque parte contentione, donec pugnam nox interveniens dirimeret. Rex Haraldus fauces portus occupaverat³, Svenonique omnem effugiendi viam (prope littus enim anchoram fixerat) inclusit eum die sequenti cum omnibus conjuratis e medio sublaturus.

Eodem⁴ vespere non procul ab Haraldī classe Palmatoko⁵ viginti quatuor navibus ad insulam appulerat; is in terram galea caput, pharetra et arcu humeros, ense latus cingens descendit. Forte fortuna Rex Haraldus novem stipatus militibus in vicinam navibus sylvam digressus fuerat, focumque in loco quodam accendi curaverat membra nativo calore fere destituta (jam enim ad crudam, ut dici solet, senectam pervenerat) foturus. Conspecto igitur igne, Palmatoko rei novitate incensus, quidnam ibi rerum agatur, visurus eo deflexit. Nox erat intempesta. Cum⁶ autem Regem Haraldum esse intellexisset, intenso arcu, sagitta regem pectus igni obvertentem transverberavit vitaque dicto citius orbavit.

¹ 1778: exustos.   ² 1778: har ikke Liniebrud.   ³ 59: occuparat.

⁴ 1778: har ikke Liniebrud.   ⁵ 1778: Palmatoko.   ⁶ 1778: intempestiva, cum.

Qvo mortuo, Fiolnerus¹ Palmatokonis patruus Regisque Haraldī consiliarius sagittam extractam diligenter intuitus inauratam esse animadvertit, unde continuo collegit hominem non infimæ sortis regi necem intulisse. Deinde gressus² ad naves sociis dirigens hanc de regis morte sententiam commentus est, eum videlicet in conflictu diurno lethali vulnere ictum fuisse posteaque apud ignem exspirasse³. Qvæ cum sociis probaretur, sacramento confirmabant non aliam de morte Haraldī Regis sententiam se disseminaturos. Hic rumor de morte regis totum triennium duravit, donec aliam (ut mox dicetur)⁴ de fato regio sententiam ipse facti autor Palmatoko proderat.

Historiæ Haraldī Gormonis Regis Daniæ finis.

SECTIO IV.⁵

SVENO HARALDI REX DANORUM.

CAP. I.

Sveno paterno funeri justa solvit, Palmatoko se necis regiæ autorem fatetur.

Palmatoko, rege transfixo, ad naves se receperat, accersitisque militibus circiter viginti, ad Svenonem eadem nocte profectus fuerat, qvem anxium maximoque mærore affectum eo, qvòd ex portu erumpendi spem ademptam putaret, invenit, qvem sic consolatus est: Bono, inquit, animo alumne esto. Idem⁶ nos ambos manebit fatum. Porro Regis Haraldī classis portum in latitudinem hoc modo occupaverat⁷, ut unius navis proram alterius puppis, duabus extremis, prima nempe et ultima, in sicco fere stantibus littore, continuato ordine subsequeretur, eæque omnes ligamentis inter se firmis-simis connexæ erant.

Eo cognito, Palmatoko hoc cepit consilii, ut, in extremitate proræ navium Svenonis anchoris arctissime alligatis, remis naves qvam validissime propellerentur. Fore enim putabat, ut hac ratione naves regiæ minores aut infringerentur aut etiam everterentur. Cu-

¹ 59: Fiölnerus, idet to Streger er tilføiede over o med mørkere Blæk.

² 1778: gressum ad naves dirigens sociis hanc de etc. — i 59 er med mørkere Blæk "sociis" rettet til "socias" og Comma sat efter "dirigens".

³ 59: exspirasse.   ⁴ 1778: Commata for Parenthestegn.

⁵ mangler i 59.   ⁶ 1778: esto, idem.   ⁷ 59: occuparat.

jus sententiam omnes secuti totis nervis remis incumbunt, et ita, tribus Haraldi navibus submersis, toti Svenonis classi liberam parabant viam.

Sole vero radiis orbem¹ illustrante, cum Regem Haraldum ea nocte diem suum obiisse constans rumor esset, isque ad Svenonis aures pervenisset, duarum conditionum eligendarum potestatem regis militibus Palmatoko fecit, ut aut ferro res decerneretur, aut Svenoni volentes sese dederent ei que homagium præstarent. Illi vero crudelia exosi arma posteriorem cupidis animis conditionem amplectebantur Svenonisque imperio se libenter submiserunt. Quibus gestis, Sveno, tota Dania peragrata, ab omnium ordinum hominibus Palmatokonis opera rex eligitur. ² Cum vero ab obitu Haraldi Regis aliquvantulum temporis intercessisset, justa paterno funeri factururus Sveno convivium magnificum, Palmatokone aliisque compluribus invitatis, instruxit. Ad quod cum Palmatoko, qui, Stemnero socero suo mortuo, in Bretlandiam trajecerat, rerum in Fionia filio suo Achone administratore relicto, non veniret, convivium interceptum est. Duobus vero annis exactis, cum convivium ulterius differri non posset (siquidem lege Danorum jure regnum paternum occupare non potuit Sveno, nisi ante triennium elapsum justa patri solvisset) legatos in Bretlandiam, qui Palmatokonem invitarent, misit. Quibus redeuntibus et Palmatokonem certo venturum referentibus, convivium lautissimum parabatur. Confluxere jam ad tecta regis nobiles pariter et ignobiles a Svenone invitati, suus cuique in regia locus monstratus est, Palmatokoni vero, qui nondum venerat, ejusque comitibus vacuus locus relictus est. Palmatoko autem primo, postquam convivium coeperat, vespere portum oppido, in quo convivium agitabatur, vicinum tribus navibus appulit; qui antequam in terram descenderet, rostra navium ostio portus obverti et suum cuilibet scalmo remum alligari jubet, ut, si præter opinionem citius abeundum esset, hæc nullam injicerent moram. Inde regia tecta, centum quingenta stipatus viris, petens summo cum honore a rege excipitur. Jamque magna contentione ab omnibus bibitur, poculisque sermones et facetiæ lepidissimæ miscentur.

Dum³ ita summa voluptate lætitiæque convivium peragitur, Fiolnerus, qui, Haraldo mortuo, in Svenonis amicitiam se insinuaverat⁴, regem accedens diu cum eo sed tacitus sermocinatur, ut tandem

¹ 1778: urbem.   ² 59: har Liniebrud.   ³ 1778: har ikke Liniebrud.

⁴ 59: insinuat.

rex faciem rubore majorem in modum suffusus omnium oculos in se converteret.

Arnodo¹ autem cuidam juveni nomen erat, huic Fiolnerus sagittam qvandam tradit mandans, ut, ea circumgesta, anne aliquis eam cognoscat, interroget. Minister dicto audiens inter alios etiam Palmatokoni jaculum offert, qvi suum esse continuo agnovit. Tum facto silentio, Rex Sveno talibus Palmatokonem alloquitur: Qvorum, inquit, illud extremum ejaculatus es? Cui ille: id, ni fallor, in corde patris tui, Regis Haraldi, fixi. Tum rex, ut sui continuo surgant et Palmatokonem e vestigio trucidant, magnis imperat clamoribus. Fit ingens concursus, visqve jam paratur. Interea Palmatoko gladium stringens Fiolnerum patruum suum recta se petentem umbilico tenus gladio diffidit, hæc addens: Jam tandem licebit viros bonos impune² apud magnates deferre. Tantum autem favoris apud omnes aulicos sibi conciliaverat Palmatoko, ut eum cum comitibus salvum et incolumem ex aula erumpere sinerent. Hi vero ad naves citato cursu tendentes naves conscendunt et remis validissime, donec hostili metu penitus exempti essent, incumbunt.

CAP. II.

Palmatoko provincia qvadam in Vandalia donatur.

Anno autem, postqvam ex Dania in Bretlandiam Palmatoko redierat, exacto, ejus uxor Oliva diutina ægritudine afflicta humanis rebus eximitur. Cujus³ obitus tantum Palmatokoni doloris et mæstitiæ peperit, ut eum Bretlandiæ ingens jam tædium caperet; qvod cum in dies⁴ majora sumeret incrementa, confectis triginta navibus militibusqve lectissimis, piraticam exercere instituit, et in Scotia, Hibernia et meridionalibus insulis varia bella prosperis successibus gessit. Postremo in Vandaliam, eam similiter armis infestaturus, qvadraginta navibus transmisit.

⁵Vandaliam id temporis Rex Burisleifus⁶ administrabat. Is, cognita Palmatokonis virtute et in bellis gerendis felicitate, suam amicitiam, si ab armis temperaret, provinciamqve Jom⁷ nominatam ei obtulit, qvæ omnia Palmatoko animo benignissimo accepit.

¹ 59: Arnoddo.   ² Saaledes begge Afskr. uden Nægtelsespartikel.

³ 1778: eximitur, cujus.   ⁴ 1778: indies.   ⁵ 1778: har ikke Liniebrud.

⁶ 1778: Brunleifus.

⁷ 1778: „Joni“ ligesom „Jonisburgum“, „Jonisburgenses“, og endog „Jonis-wikingar“ indtil Sect. IV. c. XI, hvorefter Formerne med „Jom“- efterhaanden gennemføres.

CAP. III.

Jomsburgum exstruitur. Jomsburgensium leges.

Palmatoko provincia a rege donatus oppidum in ea Jomsburgum dictum sumptuosissimis impensis ædificari curavit. Hoc inter alia portum habuit vallo undiqve cinctum, in qvo ter centum triremibus locus erat. Supra portus ostium aggerem cocti lateris construxerat Palmatoko, in cujus summitate propugnaculum ingens erat ferro undiqve revinctum ferreisqve januis munitum.

Oppido omnibus fere numeris absoluto, statuta et leges Palmatoko¹ condidit, qvæ omnia in Jomsburgensium gregem recipi volentes inviolata servare tenebantur.

- I. Jomsburgensium civitate neminem donari fas erat, qvi annum ætatis decimum qvintum non attigisset, et qvi qvinqvagesimum emensus fuisset.
- II. Nullus item Jomsburgensium albo inscribi poterat, qvi uni viribus et armis sibi æquali aut etiam aliquvantulum superiori terga daret.
- III. Qvilibet alterius cædem tanqvam fratris² ulcisci legibus obligabatur.
- IV. Nemo delationes³ aut discordias inter cives serere debebat.
- V. Novi si quid afferretur, Palmatokoni illud primum indicandum fuit.
- VI. Si qvis patrem aut fratrem cognatumve alterius civis interficeret, idqve, postqvam civitate donatus esset, detegeretur, privato odio vindictaqve depositis, Palmatokonis judicio causa submittenda et ex ipsius sententia decidenda erat.
- VII. Omnes mulieres civitate lege perpetua prohibebantur, Jomsburgenses enim cælibem vitam vivere oportebat.
- VIII. Nulli ab oppido tres dies vel plus tres dies, Palmatokone inconsulto, abesse licuit.
- IX. Manubiæ et exuviæ hostibus detractæ in universum hastæ subjici (hac enim phrasi utitur *at bære til Stangen*) et sorte ducta in milites distribui debebant.
- X. Nulli dicteriis alterum lædere, nec, si qvæ inter aliquos contentio oborta esset, contumeliosis et probrosis verbis incessere fas erat.

¹ 1778: Palmatocko.

² 59: fratres.   ³ 1778: delationibus.

XI. Non divitiarum, non consangvinitatis, non amicitiae ergo civitate quisquam donari poterat. Ii enim solummodo, qui virtute nomen suum mortalibus commendaverant¹, Jomsburgo digni censebantur.

XII. Has leges quicumque violaret aut contumaciter transgredere-
tur, summa cum ignominia ex civitate ejiceretur.

²Jomsburgenses æstate quavis piraticam faciendo notis pariter et ignotis suum nomen formidabile reddiderunt, ut idcirco *Joms-vikingar* (hoc est prædones Jomsburgenses) ab omnibus appellarentur.

CAP. IV.

Sigvaldus et Thorchillus Vesetum quendam armentis³ spoliant.

Hisce temporibus Bornholmiae vir dives juxtaque magnæ æstimationis nomine Vesetus præfuit. Is ex uxore Hildegunda tres liberos Boonem Crassum, Sigvardum Capu⁴, filiamque Thorgunnam suscepit, quæ Achoni Palmatokonis filio, Rege Svenone, qui Achonem summo semper complexus est amore, procurante, nupsit, ex quorum conjugio quidam nomine Vagnus forma eleganti et viribus prævalidis, sed immiti ferocique ingenio natus est. Bo Crassus tam inusitatas et portentosas vires habuisse dicitur, ut conjiciendo vix eas ullus possit assequi.

Fuit iisdem temporibus in Selandia baro nomine Strut-haraldus⁵, cui cognomen a cucullo decem marcis auri ornato inditum fuit. Ei uxor Ingigerda filios Sigvaldum et Thorchillum⁶ cognomine Altum, utrumque viribus solertiaque præcellentem, filiamque Tovam pepererat. Sigvaldus et Thorchillus Jomsburgum profecturi commeatum itineri sufficientem a patre sibi dari petebant. Renuit pater dicens, si profectio ipsis curæ esset, eos de commeatu sibi prospecturos. Illi hac sinistra patris sui voluntate nihil absteriti, confectis duabus navibus centumque lectissimis militibus, mari se committunt. Qui Bornholmiam attingentes, cum commeatu in universum destituerentur, incursione in eam facta, prædium Veseti unum armentis spoliaverunt. Inde recta Jomsburgum versus cursum dirigentes a Palmatokone, cum genus et natales suos indicassent, intra muros recipiuntur. Lustratis deinde eorum militibus, quinqva-

¹ 59: commendarant.   ² 1778 har ikke Liniebrud.   ³ 1778: armamentis.

⁴ 59: Cupu.   ⁵ 1778: Struct-Haraldus..   ⁶ 1778: Torchillum.

ginta repulsam passi sunt. Sigvaldus vero et Thorchillus cum reliquis quinquaginta civium albo inscribebantur.

CAP. V.

De Strutharaldo¹ et filiis Veseti.

Vesetus injuria a filiis Strutharaldi sibi illata majorem in modum offensus Regem Svenonem adit, eiqve tanquam legitimo judici vim factam queritur. Cui rex suam operam pollicitus, anne Strutharaldus damnum resarturus esset, se diligenter exploraturum recepit. Deinde nunciis ad Strutharaldum missis, iisque paulo post reversis, id accepit responsi, Strutharaldum eam nondum nactum esse pecuniam, qua damnum tam leviusculum recompensaret. Porro Vesetus cum nihil boni ab Strutharaldo sibi expectandum esse intelligeret, itinere domum facto communicatoqve cum filiis consilio, quatuor navigia longe maxima parat, distributisque in singula viris quinquaginta, Selandiam versus cursum dirigit, spoliatisqve in universum tribus Strutharaldi prædiis, domum revertitur. Strutharaldus autem majora hinc mala suppullulatura veritus iisque occurrendum ratus nuncios ad Regem Svenonem misit, qui turbas ortas per regem sedari et componi peterent. Quibus ille respondit, Strutharaldum propriis usurum consiliis, quando sua tanquam vilia et nullius momenti prius aspernatus fuisset. Strutharaldus, his auditis, decem naves itineri parabat, iisque in Bornholmiam trajectis, Veseti tria vicissim prædia spoliavit. Quod ad Vesetum attinet, is pacis² studiosissimus, cum rem ad aperta arma, ni in tempore succurreretur, deduci cerneret, Rege Svenone convento, ut suam auctoritatem interponeret subditorumqve saluti consuleret, supplex petebat. Idqve rex se facturum pollicitus est, et conventu in Isora ad certum diem indicto, ibi Strutharaldum cum Veseto comparare jussit. Qui dicto audientes, hic³ tribus, ille viginti navibus in portum Isorensem apulerunt. At non multo post, quam tentoria fixissent, decem naves in eundem portum provehi conspiciebant, quarum ductores Boo⁴ Sigvardusqve fuere. Ii post Haraldi discessum advenerant, ejusqve domum scriniis duobus, quorum singula mille⁵ auri puri marcas continebant, vestibus insuper viginti marcis æstimatis cucullogve, qui decem auri marcis ornatus erat, spoliarunt. Hi, acie instructa,

¹ 1778: Strut-Haraldo.   ² 1778: paucis.

³ 1778: his.   ⁴ 1778: Bo.   ⁵ 1778: milli.

Strutharaldi tentoria petebant, eumque ad ista repetenda provocabant. Jamque illico armis dimicatum fuisset, nisi, rege interveniente, utrique manus continuissent¹. Bo² regis quidem arbitrio se omnia commissurum, aurum tamen vestesque Haraldī se neutiquam redditurum affirmabat. Tunc rex: Id, ait, nequaquam permittimus, ut vestes tibi serves; scrinia auro onusta tua sint, at Haraldo vestes restituantur. Formula igitur pactionis hæc erat:

Haraldus vestes recipiat, Bo aurum possideat tantumque Haraldo pecuniæ, quantum damni e direptis prædiis ei intulit, recompenset. Strutharaldus Sigvardo Veseti filio gnatam suam elocabit, quæ aurum a Boone raptum marito in dotem adferet³. Vesetus tertiam bonorum partem Sigvardo concedet. In hanc formulam omnes consenserunt, eamque junctis dextris confirmant. His gestis, domum ad Haraldum itur, Sigvardique et Tovæ nuptiarum solennia, præsentē rege, Veseto aliisque plurimis, celebrantur. Quibus peractis, Vesetus cum suis domum se recepit.

CAP. VI.

Bo, Sigvardus Vagnusque in Jomsburgensium numerum adsciscuntur.

Bo deinde et Sigvardus duabus navibus confectisque centum militibus Jomsburgum profecti a Palmatokone propter summam bellicæ virtutis famam civium numero adscribebantur, quorum exercitu lustrato⁴, septuaginta civitate donabantur, reliqui utpote magnis rebus gerendis inepti domum remittebantur. Vagnus autem Achonis duodecimum annum agens adeo omnibus erat formidabilis, ut ejus consortium quilibet fere vitaret, nec id mirum: nam antequam duodecimum annum attigisset, tres homines interfecerat. Hæc effecerunt, ut neque pater neque avus maternus eum domi suæ ferre possent. Qvocirca, traditis ei duabus navibus longe maximis adolescentibusque, quorum nemo vicesimum annum excedebat, nemo decimo quinto (solo Vagno excepto) inferior erat, eum Jomsburgum mittunt. Qui cum in album civium Jomsburgensium inscribi peteret, ob ætatem, quæ legibus nondum congruebat, ingeniumque distortum (quod ei Bo avunculus suus objecit)⁵ primo repulsam passus est. Respondit Vagnus, legibus

¹ Begge Afskr.: conticuissent.

² 1778 og Gml. Kgl. Saml. No. 2434. 4. har altid Nominativformen: "Bo" = Saxo; men 59 altid: "Boö", undtagen ndf. pag. 45, Note 7. Arngrims Specim. Isl. har p. 50: "Buo".

³ 1778: adferret.   ⁴ 1778: illustrato.   ⁵ 1778: Commata for Parenthestegn.

nullam fieri injuriam, si non segnius quam, qui decimum quintum annum ageret, suas partes tutaretur, simulque, vocato Sigvaldo, an se recipi velit, interrogat. Qui cum similiter abnueret prætendens Vagnum nullam rem memorabilem gessisse, a Vagno ad pugnam navalem provocabatur hac conditione, ut, si Sigvaldus superior evaderet, Vagnus cum suis discederet; sin vero hic, civitate donaretur. Sigvaldus nihil cunctatus cum Vagno congreditur, pugna acerrima initur. Jamque Sigvaldi¹ pars inclinabat. Tum Palmatoko proclamans, ut ab armis abstineant, jussit. Finito conflictu ex Sigvaldi comitibus triginta, Vagni vero decem tantummodo desiderati sunt. Vagnus post id summo omnium consensu civitate donatus vitam suam et mores comitate et benevolentia omnibus probavit, virtute etiam bellica plerisque Jomsburgensibus antecellere omnium calculis declaratus est.

CAP. VII.

Palmatoko moritur. Sigvaldus Jomsburgensibus præficitur.

Triennio post receptum in oppidum Vagnum elapso, in morbum Palmatoko incidit, quem ubi ad extremum terminum vitam suam deducturum animo provideret, cum Burisleifo Rege, quisnam Jomsburgensibus præficiendus esset, consilium iniit. Rex autem Palmatokoni, quem libitum ipsi foret, successorem eligendi potestatem fecit. Qui, gratis magnifice actis, Sigvaldum in suum locum sufficiendum tum ob corporis vires eximias tum vero præcipue ob sapiens solersque ingenium dicebat. Id rege, suo dato suffragio, ratum futurum promittente, Palmatoko morbo victus in fata concessit.

Qvo mortuo, Sigvaldi Jomsburgensium præfecti partim negligentia partim etiam injuria leges paulatim violari et infringi coeperunt. Jam enim mulieres in urbem receptæ sunt, aliaque legibus a Palmatokone latis vetita, quæ ne semel quidem eo vivo tentata fuere, committebantur.

CAP. VIII.

Sveno dolis Sigvaldi in Vandaliam vehitur, et filiam Regis Burisleifi uxorem ducit.

Vandalia Regi Burisleifo tres erant filiae, quarum natu maxima Astrida fuit et forma et sapientia insignis, huic proxima Gunnilda, tertia Geila natu minima, quæ Olao Triggonis² postea nupsit.

¹ 1778: Sigvaldo, i 59 synes Sigvaldi rettet til Sigvaldo   ² 59: Tryggonis.

Ad harum natu maximam animum Sigvaldus appulit, eamque sibi in matrimonium collocari petiit a Rege Burisleifo suum illico cum Jomsburgensibus abiturum, si repulsam ferret, minitatus. Rex, deliberandi spatio impetrato, filiam de Sigvaldi petitione certiolem reddit. Qvæ respondit: Scis, inquit, pater, regnum tuum crebris incursionibus antehac obnoxium fuisse, qvæ nunc Jomsburgensium beneficio annis aliquot conqvieverunt; qvod si eos abire pateris, nihil dubium est tam eorum quam aliorum prædonum arma tibi metuenda esse. Sigvaldum itaque voti compotem hac lege facito, ut, anteqvam meis potiatum complexibus, tributa, qvæ qvotannis Svenoni Regi Daniæ conferuntur, a regno nostro avertat, aut efficiat, ut, Svenone¹ vel vi vel dolis ad te pertracto, qvod voles, in eum juris obtineas. Has conditiones cum Sigvaldus acciperet, filiam suam Burisleifus Rex ei despondit. Ille voti compotem se factum esse gavisus Jomsburgum revertitur, et e vestigio tribus navibus in Daniam trajecit², et ad Selandiam non procul a loco, in qvo Rex Sveno convivium agitabat, appellit. Tum missis ad regem nunciis circiter viginti, ut se morbo pressum gravissimo invisere dignetur, supplex rogat. Res enim maximi esse momenti, de qvibus eum velit conventum, qvas aliis committere tutum non esse dicebat. Qvibus regia tecta petentibus, Sigvaldus rostra navium faucibus portus obverti, suumque cuique scalmo remum alligari³, qvasi jamjam abiturus, curabat. Jussit deinde, ut navem littori proximam triginta, intermediam viginti, regi autem suam navem decem stipato comitibus, pluribus nequaquam, at, si possent, paucioribus, ascendendi facerent copiam. Rex Sveno, Sigvaldi petitione audita, nihil doli suspicatus Sigvaldum convenit expectans, si qvid vellet. Cujus adventui cum Sigvaldus gratulatus esset, et regi magnifice gratias egisset, petiit, ut aurem sibi paulisper, qvasi arcani qviddam dicturo, admoveret. Cumque se rex⁴ inclinaret, Sigvaldus eum medium arreptum pertinacissime tenuit, simulque, ut alii remis incumbant, alii anchoras solvant, mandavit. Qvi jussa capessentes validissime naves propulerunt, paucisque post diebus Jomsburgum pervenerunt. Svenoniani vero in littore plus sexcenti stantes, consilii inopes hunc regis sui casum deflebant. Sigvaldus domum reversus Svenoni, cujus rei gratia eum Jomsburgum secum evexisset, talibus verbis exponit: Ego, inquit, filiam Burisleifi Regis⁵ Gunnildam, ut forma ita et sapientia virgines ad unam⁶ omnes vincentem, tibi⁷, mihi vero Astridam, nullis cum Gunnilda conferendam,

¹ 1778: Svenoni.² 1778: trajecit.³ 1778: alligare.⁴ 1778: rex se.⁵ 59: mgl.⁶ 59: unum.⁷ Begge Afskr. mgl. "tibi".

uxorem dari petivi. Jamque hæc ad finem perducturus Burisleifum convenio, tu hic interea me opperiere. Deinde itinere ad Burisleifum facto, talibus eum alloquitur: Jam, inquit, quod mearum partium fuit, effectum dedi; tu vide, o Rex! ut id unum, quod communi omnium utilitati inserviat, quodque tibi tuisque honori cedat, agas. Burisleifus se omnia Sigvaldi arbitrio commissurum dicebat. Cui Sigvaldus sic respondit: Ego apud me constitui, id maxime e re tua futurum, si filiam tuam Gunnildam Svenoni dederis uxorem, et ille vicissim tributa, quæ Holsatia¹ regi Daniæ confert, condonaverit²; quæ si tibi conditiones haud iniquæ videntur, ut istas Sveno accipiat, efficiam. Ita enim cum Svenone non ut privato aliquo, sed eo, cui (licet captivo) tota Dania pareat, agendum erit: Nam si quid durius in eum statuitur, id te haud impune ablaturum³ existimato. His autem cum Rex Burisleifus annueret, Sigvaldus Jomsburgum se contulit, et Svenoni sollicito multaue timenti narravit se omnia exsecutum esse, nihil restare, nisi ut Sveno tributa, quæ Holsatia regi Daniæ solveret, in universum missa faceret: multum ad utriusque regis dignitatem et honorem gloriæ accessurum, si Rex Sveno in potentissimorum regum catalogo merito recensendus talem socerum sibi deligeret, qui a tributis immunis esset, prædicans. Burisleifo etiam mortuo Holsatiam ad Svenonis ditionem, si superstes foret, redituram ei inter cætera persvasit. Quid multis? Sveno conditiones accipit, et mirum in modum sponsæ suæ amore ardere incipit. Jamque regis et Sigvaldi nuptiarum solenniis⁴ celebrandis certus dies constituitur, ad quæ cum Jomsburgenses aliiqve proceres convenissent, largissimis computationibus et variis facetiis oblectationibusque (lautius enim et magnificentius convivium tunc temporis nunquam celebratum fuisse, literis mandatum est) diem primum transigebant. Quo die consilio Sigvaldi velamine utriusque sponsæ faciem obduxerant. Insecuto mane cum Sigvaldi conjugem sua longe formosiore esse Rex Sveno animadvertisset, quid sibi fallaciarum a Sigvaldo structum esse subolevit, quas tamen, etsi magnopere eum sollicitarent, prudentissime et optime dissimulavit. Ubi vero nuptiis finis impositus esset, Sveno cum nova nupta triginta navibus Vandalia solvit, pauloque post salvis omnibus in Daniam pervenit.

¹ Cf. Knytl. Fm. S. XI. 179.

² 59: condonaveris.

³ 1778: oblaturum.

⁴ Begge Afskr.: solenniis.

CAP. IX.

Rex Sveno Baroni Strutharaldo justa facit. Jomsvichensiumqve¹ vota.

Hæc postquam gesta essent, cum temporis non multum intercessisset, Baro Strutharaldus Sigvaldi² Thorchilliqve³ pater humanis rebus eximitur. Cujus funeri Rex Sveno justa soluturus Sigvaldum et Thorchillum⁴ ad convivium per nuncios invitabat. Qui omnia magnifice splendideqve, idqve suis sumptibus instrui petierunt, seqve opinione celerius venturos pollicebantur. Sigvaldi profectio- nem ii, quibus Svenonis fides suspecta erat, dissuadebant, dicentes eum fraudis a Sigvaldo sibi factæ memorem de ultione cogitaturum. Quorum consiliis Sigvaldus minime acquiescens centum triginta navibus, assumpto secum præcipuo⁵ Jomsburgensium⁶ flore, in Daniam transmisit. Quem rex apparatu et luxu regio exceptum in regiam adduci curabat, eiqve suo solio sedem proximam destinabat. Magna tum ab omnibus, tum vero præcipue a Jomsburgensibus⁷ animi contentione bibebatur. Qvos ut in multum vini processisse ita, ut neqve mens neqve pes suo fungi possent officio, Rex Sveno animad- verteret, ut jucundis sermonibus sese invicem oblectarent, qvos edax tempus et invidiosa vetustas⁸ non facile abolerent, orabat. Cui Sigvaldus: Tu primus vota posteritatis memoria digna nuncupabis, ad quæ nos nostra conformabimus. Tum rex: Huic, inquit, me voto astringo, me ante triennium exactum Adalradum Angliæ Regem aut regno pulsuum aut e vivis sublaturum, hocqve pacto Angliam meo adjecturum imperio. Post hunc Sigvaldus iisdem se modis Præfectum Norvagiæ Haqvinum tractaturum jurejurando confirmavit: Cui suppetias se laturos Jomsvichenses ad unum omnes sancte pollicebantur.

CAP. X.

Consilia Astridæ Conjugis Sigvaldi.

Cum in multam noctem sermonem convivæ protraxissent, somno se composuerunt. Sigvaldus vero, cum crapulam edormivisset, ab uxore Astrida excitatus interrogabatur, possetne hesternorum

¹ Hermed indtræder i 1778, paa enkelte nedenfor bemærkede Undtagelser nær, Formerne med "Jom".

² 1778: Sigvardi.   ³ 1778: Torchilliqve.   ⁴ 1778: Torchillum.

⁵ 59: præcipua.   ⁶ 1778: Jonisburgensium   ⁷ 1778: Jonisburgensibus.

⁸ 59: tempestas.

votorum meminisse; qvōd cum ille constanter negaret, illa sic intulit: Consiliis et viribus, si unqvam, certe nunc opus est. Tam enim heri potus magnifica pollicitus es, ut te nunqvam ea putem præstiturum esse. Et ei¹ omnia singillatim² recensuit. Tum Sigvaldus: Tu, qvæ sapiens solersqve prædicaris, nunc utile aliquod consilium excogita, qvo me ipsum risui scommatibusqve aliorum non exponam. Cui Astrida: Cum regiam ingressus fueris, fronte expectata vultuqve, qvam potes maxime, liberali esse te velim, ne, si tristiores solito rex te persenserit, hesternis votis animum tuum angere colligat. De qvibus³ si sermones conferat, respondebis, vino mentis, manuum, pedumqve munia alterari, ut vir ebrius in alium pene, qvam sobrius fuit, transmutatus non immerito dicatur. Sciscitaberis deniqve, si vota solvere certum est, qvibusnam ille rebus te juvare velit. Qvōd si⁴ suam operam polliceatur, tu vicissim, qvot navibus te instructurus sit, percontabere, addes etiam permultis tibi ad hanc rem opus esse navigiis, si res ad optatum finem sit perducenda. Ille vero, nisi me animus fallit, suam tibi haud gravatim operam promittet hac spe fretus, qvōd te vota neutiqvam soluturum certo sibi persvadet. Nisi autem vota reddideris, turpissimam ignominiae labem tuo asperges nomini, qva illud, donec vitalem ducis spiritum, non liberabis.

Insecuto⁵ die, convivis convocatis, regeqve hesterna vota in memoriam revocante, Sigvaldus ad Astridæ præscriptum se composuit. Qvi cum a rege, qvotnam se navibus instructurus esset, sciscitaretur, et ille viginti tantum navibus Sigvaldum juvaturum se diceret, Sigvaldus tam paucis navibus rem confici tam arduam non posse respondit. Et qvandoquidem, ait, hæc expeditio, si feliciter⁶ cadat alea, majus tibi, qvam ullis aliis, commodum et utilitatem afferet⁷, pluribus eam navibus juvare tui est officii. Cui rex subiratus: Qvot ergo tibi opus esse judicas? Ille Sexaginta⁸ respondit. Tot, inquit rex, ubi volueris, in promptu erunt; tu, promissis maneat, vide. Tum Sigvaldus: Eæ⁹, finito convivio, fac paratæ sint, etenim tum statim Haqvinum conventuri in Norvagiam transmittemus. Rex autem subtristis demisso vultu sic respondit: Istæ tibi nullam moram injicient: sed celerius, qvam putaveram, rem aggressus es. Qvibus gestis, convivio omnigenis salibus jocisque refertissimo, cum dies permultos durasset, finis imponitur.

¹ 1778: esse; et ei.   ² Begge Afskr.: sigillatim.   ³ 1778: colligat; de qvibus.

⁴ 1778: velit; qvōd si.   ⁵ 1778 har ikke Liniebrud.   ⁶ 59: Expeditio, si fæliciter.

⁷ 1778: afferet.   ⁸ 1778: sexaginta.   ⁹ 1778: Sigvaldus, eo.

CAP. XI.

Jomsburgenses¹ in Norvagam trajiciunt.

Porro, ut primum convivio finis factus est, Sigvaldus cum 70² majoribus navigiis in Norvagam transmisit ei fini, ne de hisce negotiis Haqvinus certior factus copias conflaret suosque conatus interciperet. Ille cursu potitus secundo in vigilia nativitatis Domini ad pagum Jadar appulit³. Ibi depositis in terram militibus, præda in colonos miseranda agitur, et inter cæteros nobilis quidam, cui Geirmundo nomen erat, interficitur. Sed cum Haqvinum in eadem provincia, ad quam appulerunt, versari acceperant Jomsburgenses⁴, in Vichiam concesserunt, et Tunsbergum oppidum, insciis civibus, nocte intempesta oppresserunt, ut nullis effugiendi daretur copia, magnamque auri et argenti vim interfectis eripuerunt. Cæterum vir quidam nobilis magnæ autoritatis et apud Haqvinum summo in pretio habitus, Augmundus cognomine Albus, Tunsbergo⁵ præerat. Is vitæ consulturus in contignationem domus suæ se recepit existimans se hostium tela facilius inde vitaturum. Cæterum Jomsburgensibus⁶ tabulatum perfringentibus et frustillatim comminuentibus, in plateam non procul a Vagno Achonis desiliit, qui ei brachium præcidit⁷, atque ita in sylvam proximam, unde facile sermocinationes hostium audiebat, autoremque vulneris tam atrocis cognoscebat, pervenit. Quinque autem continuos dies et noctes totidem in solitudine sub dio vivere cogebatur⁸, antequam ad loca hominibus habitata pervenire posset. Tam honorifica autem inter omnes ejus erat fama, ut nemo non eum, quocunque tandem perveniret, benigne exciperet, et ei debita humanitatis officia præstaret.

CAP. XII.

Haqvinus de exercitu Jomsburgensium certior fit, ejusque consilia et apparatus.

Augmundus hostium telis elapsus non prius ab incepto⁹ cursu destitit, quam ad Haqvinum in villa quadam cum filio Erico Barone centum stipatum comitibus¹⁰ convivium agitantem¹¹ sub ve-

¹ 1778: Jomburgenses.

² Begge Afskr.: "70", cf. ovf. cap. IX. & Fm. S. XI. 116.

³ 59: appulerunt. ⁴ 1778: Jonisburgenses. ⁵ albus Jonsbergo.

⁶ 1778: Jonisburgensibus. ⁷ Begge Afskr.: præcidit. ⁸ 1778: cogebantur.

⁹ 1778: incepto. ¹⁰ 59: comitibus. ¹¹ 1778: agitante.

speram perveniret et famulis tristissimos rumores indicaret. Quibus auditis, cum alii tum præ cæteris Haqvinus summa affectus est tristitia et mærore. Augmundum igitur ad se vocatum interrogat, quid novi sibi communicandum habeat. Tum ille: Bellicos tibi, licet non exspectatos, rumores, o Haqvine! apporto, ingens enim exercitus et incredibilis hostium manus Vichiam invasit, et omnia prædia, vicos, tuguria ferocitate et atrocitate devastat, nec ¹ prius, quantum con-jicio, absistet, quam tu vindicibus armis ei occurreris et nefarios hostium tumultus interceperis. Haqvinus stomachabundus respondit: Non mirum est vos a spargendis mendaciis non desistere, nisi quispiam vestrum crucis supplicio, aliis ut exemplo sit, affectus fuerit. Cui Ericus Haqvini filius respondit: Vide, ne tale, pater, temere dixeris; vir enim bonus et fide dignus est, nec libenter mentitur. Tum Haqvinus: hominem te novisse oportet, cum ei tam tenaciter patrocineris. Ad hoc Ericus: Certe, nisi me animus fallit, aut oculi male prospiciunt, Augmundus cognomine Albus familiaris et cognatus tuus est, et ² ab eo non raro lætius meliusque excepti sumus, quam a nobis nunc excipitur. Continuo Haqvinus eum ad se vocari jubet, agnitumque interrogat, quis exercitus dux sit, quodve ei nomen. Cui Augmundus Sigvaldum Strutharaldi, Boonem et Vagnum exercitus coryphæos esse respondit. Et in evidentiore rei certitudinem brachium mutilum omnibus astantibus ³ ostendit. Ibi Haqvinus amici casum tam acerbum gemens exclamavit: Eheu, summo affectus es damno! Scis, obsecro, quis tibi tam atrox et grande vulnus infixit? Respondit Augmundus: Quantum ex ipsorum inter se colloquiis colligere potui, Vagnus Achonis hoc mihi damnum intulit. Pretiosum haud dubie annulum, Vagne Achonis, lucratus es, quem manui, quæ viro e tabulato desilienti abs te præcisa ⁴ est, detraxisti. Tum Haqvinus: Ex omni militum numero, quos tota hæc mundi machina continet, nulli sunt, quorum arma magis metuum, quam Jomsburgensium ⁵. Jam enim et maturo consilio et viribus opus esse video. Nunc igitur mora omni deposita, ad Svenonem filium meum nuncii mittendi sunt, ut exercitum, quam maximum potest, colligat, et per totam ⁶ Thronthemiam ⁷ eos conscribat, qui armis gestandis idonei censentur, et omnes naves mediocris magnitudinis armis et machinis bellicis instruat. Hanc autem profectionem Erico filio suo mandat dictitans omnes, eo præsentē, ad arma sumenda alacriores fu-

¹ 59: devastat. Nec.   ² 59: est   Et.   ³ 1778: adstantibus.

⁴ 59: præscissa; 1778: præscisa.   ⁵ 1778: Jonisburgensium.

⁶ 1778: totum.   ⁷ 1778: Tronthemiam.

turos. Tum, bellicis signis erectis, undiqve milites ipse Haqvinus conflavit, qvibus vitæ et rei familiaris defendendæ cura aliqua fuit. Jamqve in Sunnmairia¹ ad insulam Hod Haqvinus cum filiis Svenone et Erico aliisque Nørvagie proceribus navibus trecentis stipatus convenerat. Hæc classis in sinu Hiorungavog Jomsburgensium² adventum opperiens in anchoris stabat.

Jomsburgenses³ vero, Vichia relicta, in septentrionalem Nørvagie plagam misera in omnes cruciatus exempla edentes navigarunt, sinumqve Lupi (ut vocant) et Stad (sive pagus sit sive provincia)⁴ prætervecti ad insulas Militares⁵ cognominatas appulerunt. Cumqve commeatus acqvirendi ergo in insulam continenti viciniorem Vagnus trajiceret, forte fortuna provectæ ætatis rusticum Ulvonem nomine capras duodecim vaccasqve tres agentem offendit. Qvem⁶ ubi ad naves cum armentis cogi Vagnus mandasset, respondit Ulvo: Siccine Jomsvichenses⁷, ex qvorum numëro vos esse reor, militiam exercent? Vaccas, capras et hædos miseris colonis surripiendo nonne honestum sibi parant nomen? Ego certe majoris gloriæ materiam nunc in manibus esse putavi, cujus causa tam difficilem expeditionem vos suscepisse autumo. Vagno autem, qvam materiam prædicaret, interrogante, respondit Ulvo, Haqvinum in sinu isti insulæ propinquo duabus aut ad summum tribus stipatum navibus classem suam expectare, eumqve nunc levi negotio e medio tolli posse asserebat.⁸ Tum Vagnus: Ad naves, ait, nos comitaberis, viamqve, qva in sinum⁹ itur, monstrabis. Qvod¹⁰ cum ille, licet invitus, subiret, Sigvaldum reliquosqve Jomsvichenses¹¹ de his certiores reddit Vagnus. Qvibus auditis, anchoras protinus solvunt, iterqve sinum versus, ductore Ulvone, suscipiunt. Cumqve ad fauces sinus fere perventum esset, Ulvo in mare se conjiciens recta continentem hostes adesse Haqvino significaturus petebat; eum autem Vagnus nantem hasta trajecit sicqve ejus conatum interceptit. Jomsvichenses vero, ut in sinum ventum erat, cum eum navibus undiqve constratum viderent, acie instructa, cujus medium Sigvaldus cum fratre Thorchillo¹², Bo cum Sigvardo Capu¹³ dextrum, Vagnus vero et Biorno Bretlandus sinistrum tenebant, provehebantur.

¹ 1778: summaria; ogsaa i 59 har staaet Summaria, men "m" er rettet til "nn" og "i" indskudt efter "ma" af samme Haand.

² 1778: Jonisburgensium.   ³ 1778: Jonisburgenses.

⁴ 1778: Stad, s. p. s., s. p., uden Parenthestegn.   ⁵ 1778: militares.

⁶ 1778: offendit, qvem.   ⁷ 1777: Jonisvichenses.   ⁸ 1778: afferebat.

⁹ 1778: sinu.   ¹⁰ 1778: monstrabis, qvod.   ¹¹ 1778: Jonisvichenses.

¹² 1778 stadigt: Torchillus etc. uden "h".   ¹³ 59: Boö cum Sigurdo Caupu.

CAP. XIII.

Acies Haqvini. De Enaro poeta et Haqvino.

Haqvinus Baro et Ericus, conspecta Jomsvichensium classe, illico classicum cani jubent. Inde acie instructa, signisque militari-bus erectis, Haqvinus, cæteris subsequi jussis, primus obviam hosti-bus tendit. Ordines autem hunc in modum dispositi erant, ut Sig-valdum Sveno Haqvini¹, Sigvardus cognomento Steglingus ex Halogia, Thorus² cognomine Cervus, Gudbrandus ex provincia Daulum³ exciperent. Cum Thorchillo fratre Sigvaldi Skeggus de Yrium vir nobilis, Styrkarus de Gimsum⁴ pugnam conserebant. Contra Boonem ibant Thorchillus Midlangerus, Rognvaldus de Ærvik⁵, Hallstei-steinus Kerlingabane⁶ (vetularum interfector) de Fiolum⁷; Sigvardum⁸ Capu⁹ Thorchillus Leira et Armodus de sinu Omundi cum filio Ar-nero petebant. Porro Vagnum Ericus Haqvini Baro, Erlingus de Skugga et Gisserus Hvite¹⁰ (hoc est Albus)¹¹ excipiebant. Biorno Bretlandus, Enari cognomine Parvi, Hallvardi¹² et Havardi nobilium impetum sustinuit. Haqvinus vero circuibat acies suos in pugnam accendens ordinesque, sicubi¹³ opus erat, reficiens.

Haqvinum et Ericum qvatuor Islandi in hoc proelium secuti sunt, inter qvos uni, eiqve poetæ insigni, Enaro nomen erat, qvi cum prius in maximo apud Haqvinum fuisset pretio¹⁴, coepit hic in eum animo aliquvantulum esse iniquiore, idque hac de causa, qvod Enarus defectionis ad Sigvaldum, Jomsburgensium ducem, insimula-tus falso fuerat. Cum autem Enarus Haqvini, qvi nugis delatorum aures dederat faciles, animum de die in diem maligniorem experi-retur, abitum parabat. Cæterum, id Haqvino animadvertente, inhibi-bitus est, et ab eo lancibus argenteis sed deauratis¹⁵, libris duabus, una aurea, altera argentea, imagines Jovis et Plutonis seu Othyni¹⁶ (qvos Haqvinus venerabatur) exprimentibus donatus manere jubetur. At Enarus nihilominus stomachabundus Haqvinum idololatram cla-

¹ Begge Afskr. og 2434 har: "Erici".   ² 59: Thorérus.   ³ 59: Dölum.

⁴ 1778 og 2434: Gunsum.   ⁵ 1778: Exvyk; 2434: Æruick; 59: Røgne d. Æ.

⁶ 1778: Halsteinus Kerlingabanæ; 2434: Halstenus kierlingbane.

⁷ 59: Fiölum.   ⁸ 1778 & 2434: Sigvaldum.   ⁹ 59: Capu.

¹⁰ 1778: Huite; 2434: huitte.   ¹¹ 59: Comm. for Parenthestegn.

¹² 1778 & 2434: Halvardi.   ¹³ 1778: sic ubi.   ¹⁴ 1778: prætio.

¹⁵ 1778: de auratis.

¹⁶ 59: Odini. Cf. Bartholin: Antiqvit. Dan. lib. II cap IX pag. 471.

mitabat. Imaginibus autem hæc erat vis addita¹, ut, si quando rebus secundis oblectabatur, imagines per lances ludere viderentur, sin vero secus, eæ immotæ steterunt. Unde Enarus Skalaglam² (lancium strepitus) dictus fuit, qvi, hoc accepto dono, ad sanio rem mentem redit.

Alteri Islando Thorleifo Skuma nomen fuit, is etiam condendorum rythmorum arte clarus Erico Baroni adhærebat; tertius Vigfus³, quartus vero Theodorus fuit.

CAP. XIV.

Primus Haqvini cum Jomsburgensibus⁴ conflictus, et de Aslacho⁵ mirabilia et inaudita qvædam.⁶

Post hæc, erectis signis, accerrima initur pugna, cumque aliquamdiu æqua utrinque fortuna certatum esset, pars Haqviniæ, qvæ cum Boone dimicabat, inclinare coepit. Qvod animadvertens Ericus Baro, relicto Vagno, Boonem adoritur, eoqve aliquantulum repulso, ordinem in pristinum locum restituit. Interea Vagnus ingenti conatu Erii socios impetens maximis eos cladibus affecerat. Ericus etiam reversus gravissime a Vagno excipiebatur. Hic enim cum Aslacho qvodam Calvo, in Erii navem incursione facta, omnes pedem retroferre, illo ad dextrum, hoc ad sinistrum navis latus liberam viam sibi parante, coegit. Ericus autem cum suis illico actum, ni valida manu isti duo depellerentur, animadvertens suos ad pugnam graviter hortabatur. Qvorum aliqui cum Aslacho congressi nunc securi nunc vero⁷ gladio ejus caput, qvo denudato proelium ingressus fuerat, petebant. Verum, licet ista totis viribus capiti ejus illisa atqve impacta forent, is tamen nihilominus vulneris expers evasit. Qvem ut ita impune grassantem Vigfus Islandus animadverteret, arrepta incude⁸, ita eum dedolavit, ut foros⁹ cerebro suo Aslachus commacularet. Vagnus vero a Thorleifo clava¹⁰ percussus ad suos repellitur, qvi tamen paulo post alteram in Erii navem magna Norvagus damna inferens incursionem fecit.

¹ 1778: additæ.   ² 59: Skaulaglam.   ³ 1778: Vig Fusus.

⁴ 1778: Jonisburgensibus.   ⁵ 59 overalt "Aslakus" etc.

⁶ 1778 tilføier med samme Haand men senere Blæk: creditu.

⁷ i 1778 tilføiet senere med samme Haand; 59 mgl.

⁸ 1778: induce.   ⁹ Begge Afskr.: fores.   ¹⁰ 1778: clavo.

CAP. XV.

Haqvinus nefaria litatione filium suum mactat.

Haqvinus Baro, ne sui proelio victi succumberent, metuens, nisi convenienti aliquo occurreretur auxilio, paucis stipatus sylvam vicinam petiit, seqve in terram prosternens, facie versus septentrionem conversa, divam Thorgerdam Holgatroll cognominatam talibus summa animi contentione coepit invocare.

Huc, inquit, Thorgerda, aures patentes adhibeto, eumque, qui tibi toties hostias libavit, qui te tot precibus, nunc quam irritis, defatigavit, qui te omnibus diis semper prætulit, quem tu multoties ex impendentibus malis, quo gravioribus, hoc libentius eripuisti, eum, inquam, nunc benigno vultu aspicio, voti que compotem facito, inque extremis constitutum malis victoriam nostris concedendo juvato. Tu, quæ omnia super terram degentia, quæque subtus ea sunt, tuo æterno regio imperio regis, quæ ventos excitas, eosdemque sedas, quæ tempestates, grandines immoderatasque pluvias cies, tuam nunc exerce¹ potentiam, ut tuum jam demum imperium omnes agnoscant et pertimescant. Ii felices et terque quaterque beati, idque jure optimo, reputantur, quos tu donis tam eximiis, tam sublimibus dignos censes, tuoque favore complexa fueris, et ii denique ter omnium misserrimi, a quorum salute fueris aversa. His enim poenas irrogas tristissimas, quicumque bilem tibi conciverint. Et certe, nisi meis annueris precibus, mihi que te facilem dederis, te mihi iratam, nescio unde, desperabundus colligo. Tu vero virtute tua sapientiaque meam prævenias stultitiam, eumque, qui te submisso semper animo coluit, qui que tuas leges studiosissime semper observavit, in gratiam recipias victoriaque bees, oro.

Quibus dictis, somno se composuit: Per quietem vero videre visus est Thorgerdam sibi offensam nec preces exaudire nec hostias, quas oblaturus erat, acceptare velle. Cumque humani sanguinis victimam² polliceretur, etiam illam Thorgerda³ respuebat. Ultimo vero, cum, quæcunque vellet, ipsius se aræ destinaturum, se cum filiis Svenone et Erico exceptis, promitteret, illa filium ejus Erlingum, septennem optimæ spei puerum, poposcebat. Ille dicto audiens filium lictori cuidam Erlingum⁴ interficiendum dedit, quo interfecto, et sanguine aris asperso, Haqvinus ad naves lætus pergens suos ad pugnam fortiter conserendam⁵ victoriam certo denunciando hortabatur.

¹ 59: exere.   ² Begge Afskr. har: victima.   ³ 1778 mgl.

⁴ 1778: Erlingo.   ⁵ 1778: conferendam.

CAP. XVI.

Jomsburgenses incauditis miraculis devincuntur.

Dum ita summis utrinque conatibus certabatur, nubecula qvædam versus septentrionem (antea enim serenitas mira cum coeli tranquillitate fuerat) exoriri visa est. Qvæ¹ cum magis magis² assurgeret, tantum secum derepente³ tempestatem ex vento validissimo, gelu intentissimo et grandine inusitatæ magnitudinis conflata atulit, ut talem aliquando contigisse nullis monumentis proditum unquam fuerit.

Huic⁴ autem tempestati faciem Jomsvichenses obvertebant, qvi, ut plurimi Norvagorum, ob calorem eo die ex arduo labore obortum vestibis exuti et loricis solummodo corpus amicti erant. Unde permultorum Jomsvichensium vitam hæc tam subita aeris intemperies tristi exitu claudebat. Havardus vero Boonis comes aliique qvam plurimi, qvibus perspicaciores oculos natura dederat, hoc eodem puncto mulierem qvandam in editiore navis Haqvini pergula stantem eamque a qvovis digito missilia in Jomsburgenses torquentem et assidue eos prosternentem animadverterunt. Eandem etiam Sigvaldus, omnibus id comprobantibus sociis, vidit: Is asserebat, non cum hominibus sed dæmoniis nunc rem esse. Hac vero tempestate se aliquantulum remittente, Haqvinus denuo Thorgerdam ejusque sororem Yrpam invocare coepit addens victoriam, si modo contingeret, satis se magno pretio emisse. Tum priore longe sævior tempestas eos invasit, et Jomsvichenses tam inusitatis grandinis ictibus converberavit, ut oculorum usum eis adimeret. Jamque duas in Haqvini nave⁵ mulieres, ambas eodem, qvo priorem viderat, officio fungentes, Havardus conspexit. Maxima tum Jomsvichensibus damna illata sunt; qvibus licet homines dæmonesque negotium facerent, animo tamen acri, qvoad licuit, fuerunt et constanter se defenderunt.

Hoc⁶ tempore in Boonis navem Thorchillus Midlangerus incursionem fecit, Booniqve partem nasi primoresque dentes cum mento gladio abscidit. Tum Bo⁷: Certe Danas virgines posthac svavia nobis basia dare pertædebit. Deinde Thorchillum aggressus in medium dissecuit, qvo facto, cum scriniis auro onustis, qvæ Strutharaldo qvondam eripuerat, in mare prosiliit. Hic erat illius exitus,

¹ 1778: est, qvæ.   ² 1778: magisque.   ³ 1778: de repente.

⁴ 1778 har ikke Liniebrud.   ⁵ 1778: naves.

⁶ 1778 har ikke Liniebrud.   ⁷ Begge Afskr. har: "Bo".

qvem communis omnium fert opinio in angvem versum ingentem, auro incubantem sinum istum occupare. Angvem enim post id multoties conspectum perhibent.

Dum hæc aguntur, Sigvaldus, summus Jomsvichensium princeps, fuga facta, ut idem reliqui faciant, jubet. Vagnus vero id animadvertens arreptam hastam Sigvaldum confossurus in eum torsit, qvæ tamen præter Vagni expectationem virum ad clavum sedentem transvolavit. Tum Vagnus ira percitus exclamavit: Hominum, inquit, turpissime et effæminate canis, cur primus omnium turpi fugæ te das tamqve gnavos milites in extremis constitutos deseris? Egregiam vero tibi laudatissimisqve Jomsvichensibus, qvos effrenis¹ tua amentia huc perduxit, hoc pacto laudem paras! Aliter Palmatoko, si in vivis esset, nobiscum ageret. O! funestum diem, qvo te in ducem accivimus!

Sigvaldus² his nihil permotus manibus pedibusqve fugam moliebatur. Eum continuo Thorchillus viginti navibus Sigvardusqve Capa³ insequuti sunt. Jamqve nox appetebat. Haqvinus autem et Ericus cum reliqvis Norvagus proceribus in terram descenderunt, custodia prius posita, ne cuiqvam Jomsvichensium, qvi reliqui erant, effugiendi spes esset.

Haqvinus deinde, tentoriis positis, divæ Thorgerdæ potentiam exploraturus grandinis molem trutina expendit. Cujus singula grana monetæ vel ponderis Eyri⁴ nominatæ gravedinem adæqvabat. Reliquum noctis in ligandis curandisque vulneribus consumitur.

Porro⁵ Vagnus et Biorno Bretlandus, qvi soli cum sociis octoginta ex Jomsvichensibus remanserant, inter se consultabant, an in navi Haqvino⁶ se dederent, an vero tentanda fortuna, et, an salvi terram aliqua ratione pertingere possent, tentandum esset. Sed cum posterior universis arrideret sententia, malo in mare deposito omnes sese commiserunt, qvò ad scopulum qvendam a continente longo aliquantulum intervallo semotum, qvem tamen illi pro continente habebant⁷, eos detulit⁸. Ibi viginti ex eis vulnerum sævitia eadem nocte vitam finierunt. Reliqui insecuto mane capti, ad funem qvendam alligati supplicio asservabantur.

Eadem⁹ nocte Haqvinus ignem accendi curaverat, ad qvem cum inter alios Gudbrandus Albus Haqvini cognatus et amicus in-

¹ 1778: effrænis.   ² 1778 har ikke Liniebrud.   ³ 59: Caupa, 1778: Capu.

⁴ Begge Afskrifter har "Eyri".   ⁵ 1778 har ikke Liniebrud.

⁶ 1778: Haqvini.   ⁷ 1778: habebat.

⁸ Punctum: "Sed—detulit". saal. i begge Afskr.   ⁹ 1778 har ikke Liniebrud.

timus se foveret, sagitta confossus vitam cum morte commutavit; cujus mortis autorem perqvirendi ergo cum naves a Jomsvichensibus relictas Thorchillus Leira et Sveno scrutarentur, militem qvendam nomine Havardum in Boonis nave pedibus orbum se ejus facinoris¹ autorem esse fatentem invenerunt, qvem gladio Thorchillus confodit.

CAP. XVII.

Jomsburgensium constantia hic describitur.

His gestis, de Jomsburgensibus sententia lata est, ut videlicet capitis supplicio afficerentur. Horum tum temporis ubiqve locorum constantia prædicabatur, qvòd mortis metu neqvaqvam tangerentur, qvòd, an ita se haberet, Thorchillus Leira carnificis fungens officio experiri voluit.

1. 2. 3. Jamqve primum tres adducebantur, qvorum capita, cæsarie virgis implicata, lictores substinebant, ne se deprimendo ictum eluderent. Hos continuo Thorchillus capite plexit. Deinde Haqvinum alloqvitur: Audi, inquit, sæpius, Haqvine, eum, qvi tres homines continuo ordine decollat, animo fore abjecto et timido. Num qvid² autem in me illud animadvertis? Cui Haqvinus: Non minus perspicio; attamen, nescio qvid, color faciei tuæ immutatus mali ominis mihi præ se ferre videtur.

4. Qvartus ad locum supplicii adductus a Thorchillo, qvonam animo mortem subeat, interrogatur. Is, cum animo intrepido eam se subiturum, qvandoqvìdem sibi, ut patri, moriendum esset, respondisset, per Thorchillum decollatur.

5. Qvintus adductus similiter respondit, se legum a Palmatokone latarum parum memorem, si mortem iniquo ferret animo. Semel enim omnibus moriendum esse. Qvibus dictis interficitur.

6. Sextus nihil magis in votis fuisse ajebat, qvam cum laude et gloria mortem oppetere, qvòd cum nunc demum sibi contigisset, gladio lubentem et impavidum collum se præbere. Qvem etiam Thorchillus capitis supplicio affecit.

7. Septimus ut adductus est, ita inquit: Mors, ait, vita mihi potior est multo, ideoqve me qvam citissime e³ vivis exime. Interea tamen, ut cultellum manu teneam, largiaris, oro. Jomsvichenses enim diu hanc⁴ agitarunt controversiam, an aliquo sensu caput trun-

¹ 1778: fascineris.

² 59: Nunqvìd.

³ 59 mgl.

⁴ 59: hanc diu.

cum præditum sit. Id si verum fuerit, ego decollatus cultellum terræ impingam, sin minus, cultellus e manu decidet. Eo supplicio affecto, culter, prout par erat, sponte cecidit.

8. Jamque Octavus ad supplicium trahebatur, qui mortem, ut socii, se non flocci facere respondit: Unicam tamen petitionem, inquit, me apud te, Thorchille, obtinere facias, ut a fronte meum petas jugulum diligenterque animadvertas, an ego ulla in re pertimescam vel etiam ullum superciliorum nutum edam. Id vero cum Thorchillus egisset, nullam in eo timoris notam animadvertit.

9. Nonus vero eleganti, mirum in modum, cæsarie, ubi suam in morte perferenda constantiam copiose prædicasset: Id unum, ait, mihi concedi peto, ut non ab apparitoribus sed Haqvini aliquo eximiæ virtutis milite ad supplicium ducar, insuper is, cui id muneris demandatum fuerit, manibus suis crines meos involvat. Ego enim, qui eos tam diligenter a sordibus hactenus et immunditie conservavi, nolo eos in extremo vitæ puncto cruento sanguine commaculari. Cujus petitioni Haqvinus acquievit et id muneris cuidam aulico demandavit, qui utrumque brachium crinibus implicaret ejusque caput sustineret. Thorchillo autem gladium in eum stringente, Jomsvichensis se subduxit, ictumque sibi intentatum in militem, cui Thorchillus brachia¹ amputabat, convertit. Huic Jomsvichensi, qui Boonis se filium octodecim annos natum prædicabat, Svenoni nomen erat; ei pacem a patre, sed ægre tamen, Ericus impetravit.

10. Porro Decimus animo lubentissimo mortem se oppetere dicebat, si prius, quæ vovisset vota, posset solvere; Erico autem nomen votumque sciscitante, nomen sibi Vagno esse respondit, voto autem se adstrictum ajebat ad stuprum filiæ Thorchilli Leiræ inferendum. Cui Thorchillus: Ego, inquit, ut isthuc votum non succedat, efficiam; simulque gladio eum petere statuit. Quod animadvertens² Biorno Bretlandus Vagnum, qui alterum pedem solutus, alterum fune constrictus erat, manibus valide propulsum præcipitem dedit, quo factum est, ut Thorchillus, qui totis viribus ensem impulerat, funem dissecaret gladiumque, sed inopinato, dimitteret. Fune discisso, Vagnus se continuo in pedes, arrepto gladio, Thorchillum confodit.³ Post id, Erico pacem offerente, Vagnus eam se respuere ajebat, nisi omnes superstites Jomsburgenses in gratiam reciperentur; id Ericus ita futurum recepit, quod tamen ægerrime apud Haqvinum obtinebat.

Porro, his transactis, Vagnus Thorchilli filiam Ingiburgam⁴

¹ 1778: brachia.   ² 1778: animadvertans.

³ Punctum: "Fune—confodit." saal. begge Afskr.

⁴ 59: Ingiborgam.

duxit uxorem, primoque vere magnificentissimis ab Erico donatus muneribus in Fioniam transmisit, cui multum diuque tam bello quam pace insignis præfuit. Sigvaldus vero Thorchillusque fratres Selandiæ summa cum laude imperarunt. Fuit autem Sigvaldus ante alios ob sapiens solersque ingenium commendabilis, qui qvali esset animo primo intuitu et primo congressu haud facile erat dignoscere. Multa de eo adhuc commemoranda restant, qvæ¹, qvoniam peculiaribus sunt mandata historiis. iis consulto supersedemus.

Confecto bello Jomsvichensi, Haqvinus Norvagiæ regnum non multum temporis administrabat. Erat autem in subditos post id justo iniquior, unde a famulo proprio a rusticis ad hoc facinus² illecto e medio sublatus est.

Enarus poeta Islandus in patriam renavigans in sinu³ Islandiæ *Breida-fiord*⁴ suffocatus est. Lances vero ab Haqvino ipsi donatæ ad insulam qvandam ejusdem sinus appulerunt, qvæ nomen Skaley⁵ inde sortita fuit. ⁶Porro Theodorus Islandus, qui brachium dextrum in hoc proelio amiserat, post id a sinistra usu Scæva dictus fuit. Is hanc historiam Islandis diligentissime retulit, qui eam posteritati conservarunt.

At Jomsburgum, hoc finito bello, ad pristinum florem nunquam rediit, nam quod prius nobilissimorum laudatissimorumque toto fere orbe militum erat receptaculum, illud mercatorum colluviei, dum Rex Burisleifus in vivis adhuc esset, inserviit.

Historiæ Jomsvichensium Finis.

¹ 1778: qva.   ² 1778: fascinus.   ³ 1778: sinus.   ⁴ 59: Breida-fiörd.

⁵ 59: Skaaley.

⁶ Passus: "Porro Theodorus — conservarunt" ceteros af Bartholin: Antiqvit. Dan. lib. I. cap. XI. pag. 189.

Slagordningen i Hjörungavaag.

HEIMSKR. OL. S. TR. C. 43 P. 156:

Búi digri ok Sigurðr bróðir hans.

Eiríkr jarl,
Guðbrandr hvíti,
Þorkell leira.

Sigvaldi jarl.

Hákon jarl,
Þórir hjörtr,
Styrkarr af Gimsum.

Vagn Ákason.

Sveinn Hákonarson,
Skeggi af Yrjum,
Rögnvaldr ór Ærvík.

FAGRSK. C. 60. P. 48:

Eiríkr jarl,
Þorsteinn miðlangr,
Þórir hjörtr.

Búi digri.

Sigurðr Hákonarson,¹
Eyvindr Finnsson,
Erlendr steik.

Sigurðr hvíti.

Hákon jarl,
Skopti,
Rögnvaldr ór Ærvík.

Sigvaldi jarl.

Erlingr Hákonarson,²
Járnskeggi af Yrjum,
Styrkarr af Gimsum.

Þorkell háfi.

Sveinn Hákonarsunr,
Gizurr hvíti,
Þorkell leira.

Vagn Ákason.

HAMMARSK. P. 136:

Eiríkr jarl,
Erlingr af Skugga,
Erlendr Hákonarson.

Einarr litli,
Hallvarðr upsa,
Hávarðr.

Sveinn Hákonarson,
Guðbrandr hvíti,
Sigrekr af Gimsum.

Járnskeggi af Eyrium,
Sigurðr steiglingr,
Þórir hjörtr.

Sigurðr jarlsson,
Ármóðr,
Árni.

Þorkell miðlangr,
Hallsteinn kerlingabani,
Þorkell leira.

ARNGRIM P. 41 F.

Ericus Haqvini,
Erlingus de Skugga,
Gisserus Hvite.

Enarus parvus,
Hallvardus,
Havardus.

Sveno Haqvini,
Sigvardus Steglingus,³
Thorus Cervus,
Guðbrandus ex Daulum.

Skeggus de Yrium,
Styrkarus de Gimsum.

Torchillus Leira,
Armodus,
Arnerus.

Thorchillus Midlangerus,
Rognvaldus de Ærvík,
Hallsteinus, Kerlingabane,

"Vagnus et Biorno Bretlandus sinistrum tenebant".

"Bo cum Sigvardo Capu dextrum".

FM. S. XI. P. 126, FLAT. I. 187 F., STOKH. COD. 7 QV. (CEDERSCH. P. 27).

Eiríkr jarl,
Erlingr af Skugga,
Øgmundr hvíti.⁴

Vagn Ákason.

Einarr litli,
Hávarðr uppsiá,
Hallvarðr.⁵

Björn hinn bretski.

Sveinn Hákonarson,
Guðbrandr ór Dölum,
Styrkarr af Gimsum.

Sigvaldi jarl.

Yrjaskeggi,
Sigurðr steiklingr,
Þórir hjörtr.

Þorkell hinn háfi.⁶

Ármóðr,
Árni,
(Fiðr tilf. No. 7.)

Sigurðr kápa.

Þorkell miðlangr,
Hallsteinn kerlingabani,
Þorkell leira.

Búi hinn digri.

Fylkingararmrinn eystri (Flat. I. 187)

..... syðri (Fm. S. XI. 181.
= Hmsk. p. 186).

Hákon sjálfir skal leika lauss við svá.
(Fm. S. XI. 127.)

Fylkingararmrinn nyrðri (Flat. I. 187 &

Fm. S. XI 181
= Hmsk. p. 186.)

¹ Fsk. 48: Á stjórni Hákonar er Sigurðr ——. En út í arminn var Eiríkr jarl.
fylkingar Sveinn Hákonarsunr.

³ Cf. Textordningen Fm. S. XI. pag. 126.

⁶ Hmsk. p. 186: Þorkell háfi leggir skipi sínu næst Sigvalda & stírnborða.

² Fsk. 48 f.: Á bakborða fylking Hákonar jarls lögðu fram: Erlingr ——. Í útanverðum armi

⁴ No. 7: Geirmundr hvíti.

⁵ No. 7: oversprungen.